

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

In preajma marilor reforme.

— Partidele politice în fața reformelor. —

De Dr. I. RĂDUCANU docent universitar.

Cu numărul de astăzi începem publicarea unei serii de articole, datorite eminentului economist Dr. I. Răducanu, asupra reformelor cari preocupă astăzi cercurile politice ale regatului român. Credem că discuțiile actuale din parlamentul României, cari privesc modificarea legii electorale și îmbunătățirea situației economice a țaranului, depășesc prin importanța lor limita unor chestiuni de însemnătate locală și sunt strâns legate de problemele fundamentale ale existenței noastre naționale. De aceea credem că e necesar ca și în coloanele ziarelor de aici să se discute aceste idei luând în considerație urmele zilei. E firesc că, întru cât ne privește, noi vom trata la rândul nostru cu o desăvârșită obiectivitate ideile reformelor, dată fiind convingerea ce-o avem de-a nu ne amesteca în luptele de partid ale politicii din Regat. Dela început însă nu ne putem ascunde bucuria ce-o simțim în fața tendinței de-a crea o platformă cât mai vastă pentru o viață intensă a maselor populare, cari sunt suprema garanție a viitorului nostru. În numele ideilor democratice avansate cari sunt la baza concepției noastre politice, noi privim totdeauna cu o firească simpatie orice încercare de-a se așeza pe temelii mai solide soarta țaranului din orice parte a pământului românesc. Dăm acum cuvântul dlui Dr. I. Răducanu.

Nota Redacției.

Alegerile parlamentare în România s'au sfârșit. Actualul guvern liberal-național a eșit pe deplin învingător, asigurându-și o mare majoritate, atât în cameră cât și în senat.

Ultimele alegeri au o importanță cu totul deosebită. Cu prilejul lor, poate întâia oară delă Unirea-Principatelor, s'au dat lupte înverșunate, mai mult în jurul principiilor decât al persoanelor.

Poate întâia oară alegătorii, mai ales cei din primul și al doilea colegiu censitar, s'au apropiat de urnă, ca să dea voturile pentru reprezentanții unui program politic, menit să așeze pe temelii nouă viața socială și politică a țării.

Apărătorii situației de față, conștiinți sau inconștiinți, se găsesc grupați și reprezentați prin partidul conservator. Acest partid, întocmai ca, după dureroasa revoluție delă 1907, crede că rolul său istoric, constă în menținerea actualelor raporturi de drept în viața publică a țării.

Dupăcum acum 7 ani a căutat să oprească introducerea reformelor agrare, tot astfel astăzi, luptă, împotriva programului lansat de actualul guvern, înfățișând în schimb într'un program negația principiilor de evoluțiune socială și fiind gata a face compromisuri, după împrejurări momentane.

Partidul liberal proclamă ca reforme absolute necesare pentru asigurarea viitorului țării și neamului românesc, îndeosebi două măsuri: 1) schimbarea regimului electoral și 2) modificarea actualei repartii a proprietății rurale.

Aceste două reforme ating însă și fondul de viață al statului român. Necesitatea lor simțită de mult, apare astăzi cu toată tăria. Ultimele evenimente din politica externă, războiul balcanic, și campania noastră în Bulgaria, au deschis orizonturi nouă în politica internă. Isbânda României, încoronată prin pacea delă București, impune datorii nouă oamenilor politici...

Aceste datorii nouă se reflectează în programul partidului liberal-național, imprimat

de ideile conducătorului său d. I. I. C. Brătianu. De aceste datorii nouă nu se amintește în programul conservatorilor.

Curios lucru: o mare asemănare de..... lipsă de idei constă în programul-răspuns la reformele liberale din România ca și în acel al conservatorilor de pe țărmul Tamisei față de „reforma pământului” (Landreform) a radicalului Lloyd-George....

Nu e o simplă coincidență. De sigur Latifundiarii Angliei, ca și cei ai României, expuși să-și piardă situația lor privilegiată, nu pot alege decât aceeași cale, exprimată aproape cu aceleași cuvinte: „dreptul de proprietate e sfânt!! Prin expropriere se atinge libertatea individuală! Dacă e nevoie de împroprietărire, marii proprietari vor fi gata „de bună voie” să vândă o parte din terenurile lor țaranilor flămânzi de pământ!”....

Bunăvoința unei clase de privilegiați, fără simțul datoriei sociale, o cunoaștem din tot trecutul țării noastre. Această „bunăvoință” a folosit proprietarilor atotputernici și a isbit să încâtușeze într'un cerc de fer, — în cercul mizeriei și al ignoranței, — populația sătească. Aceasta bunăvoință ne-a adus revoltele agrare periodice ca cele din 1888 și 1907, ca să nu amintim și pe altele din trecutul mai depărtat. Această bunăvoință a înălăturat de fapt crearea islazurilor comunale, prevăzută în reformele recente. Chestiunea agrară are în România mai multe laturi: dintre care mai principale sunt: 1) latura economică, 2) latura politică și 3) latura culturală. Pe acestea urmează să le cercetăm mai de aproape.

Aci n'am vrut decât să indic marea deo-

Reflexii asupra intuiției lui Bergson.

(De H. R. — traducere.)

E greșit a căuta sistem în filozofia acestui distrugător al unor tradiții filozofice moștenite, care se anunță — fără de silogismele spinoziste și fără de rigiditatea obicinuită în științele exacte — în orice caz cu un început: și cred că el însuși ar spune așa. Sistemul său e un sistem, care abia începe: de multe ori nesigur și totuși tare prin ceva; nu prin aceea că e un început, ci prin aceea că e un început care deschide perspective ce par a nu se sfârși. Ceea ce descoperă e un infinit de viață și de libertate creatoare — așa de mult accentuat și așa de puțin cunoscut — și poate că și-un infinit de materie — puțin atins și ușor definit și de el.

Ce ne dă dintr'o concepție integrală despre existență e puțin: în infinitul mort „avântul vital” organizând materia și creându-și lumina liberă, inteligentă și cea mai frumoasă lumină: conștiința.

Ne dă însă dacă nu un sistem încheiat un locșor din care să privim bine.

Acest locșor e intuiția.

Sunt îndreptățiți unii să pretindă cel puțin un metod bine stabilit: măestrul însuși crede poate, că atâta ne dă; — noi n'o credem. E elevat, că-și formulează încontinuu, dacă

putem vorbi de-o formulare — intuiția, — o caracterizează, o definește, o aplică, — dar nu ne spune tot ce-ar trebui. Știm că intuiția e ceva viu, mișcător, o cunoștință ce se identifică oarecum cu obiectul, — desinteresată și absolută — și în contrast cu inteligența aplicată spre practicitate, spre materie, spre imobilități și fixare, — o cunoștință fără puncte de vedere ce azistă la actele creațiunii, ce înțelege viața și libertatea, și pătrunde mișcarea: e o formă superioară de instinct luminat de conștiință.

Bergson aplică însă intuiția în două înțelesuri.

Odată asupra mișcării și-asupra vieții — constată natura intimă a timpului — calitate, a duratei pure și păturile creatoare, inconștiente al conștiinții: libertatea afară de această concepție subtilă, adâncă și nouă despre libertate (după B. controversalele dintre determiniști și indeterminiști s'au născut dintr'o punere greșită, prejudioasă a problemei, din niște premise false de ambele părți: sofismele vechilor Eleați puse într'o formă modernă și mai complicată — aceeași confundare între calitate și cantitate, timp și spațiu le stă la bază) mai întâlnim însă în operele sale de mai târziu — o teorie a percepțiunii, o vagă concepție despre relațiunea dintre spirit și corp, mai ales însă ipoteza elanului vital și cea „conștiință” rădăcina comună a spiritualității și materialității, a instinctului și inteligenței: nu constatări adânci și fru-

moase, ci teorii metafizice, nu rezultatele unei „intuiții pure” imediate, ci ale unei intuiții — să-i zicem — „intelectuale”.

Acest fel de a creea și de a cunoaște aduce foarte mult cu „arta transcendentă” a lui Schelling; o artă, un metod prin care cunoști un lucru creându-l, prin care se identifică subiectul cu obiectul — cunoștință absolută prin urmare — prin care așizi la marea creațiune, pătrunzi în „inimă dinamică” a lumii transcendând marginile înguste ale categoriilor intelectuale; — e o scântee divină a geniului — dacă Schelling ar fi fost mai bine introdus în cunoașterea naturii și-ar fi simpatizat mai mult cu științele naturale, ar fi numit poate că acest fel de cunoștință: o formă superioară de instinct.

„Arta transcendentă” e de altfel o artă aplicată de toți metafizicianii mari ai vremurilor. Rezultate de-ale ei sunt, rămânând la timpuri mai nouă: Absolutul lui Schelling, eul absolut al lui Fichte, chiar și „logica obiectivă” aceea „automiscare a ideii prin cele trei stadii” alui Hegel (cu toate că-i raționalist și din principiu nu admite astfel de metode) — Goethe face același lucru în cercetările sale de pe terenul științelor naturale: fenomenul originar (Urphe-nomen) nu e decât o creațiune de a intuiției intelectuale. În timpul nostru avem „avântul vital” și „conștiința”...

Intuiția intelectuală e un amestec ciudat de intuiție și inteligență — logică, o coborîre din

sebirce ce există între *partidele istorice*, cu privire la această chestiune vitală pentru întregul neam și însemnătatea ultimelor alegeri parlamentare.

Deosebirea între partide am putea să o caracterizăm astfel: de o parte, la liberali, reforme pozitive, de alta la conservatori, negațiunea și compromisuri; de o parte convingerea că numai prin reforme largi se poate consolida viața statului, avându-se în vedere îmbunătățirea stărei poporației dela țară, de altă parte, mulțumirea cu situația din prezent, din care profită o infimă minoritate în dauna întregii societăți; de o parte un patriotism lămurat, de alta egoismul unei clase, care urmărește exclusiv interesele ei, trecând peste orice considerațiune de ordin general.

Latifundiar, ca în vremea Regulamentului Organic, și ca la Unirea Principatelor, când se pune din nou chestiunea agrară, își strâng rândurile, ca să-și apere cu disperare privilegiile lor pe care i le dă stăpânirea pământului și până mai eri a întregii vieți politice. Fruntașii conservatori, cari neagă necesitatea exproprierei și a reformei electorale, au fost susținătorii cunoscutului memoriu al *Uniunii Generale a Sindicatelor Agricole*. Dar încercarea lor să stângenească mersul înainte al țării, nu are aceeași sorti de izbândă ca în trecut... Există azi o clasă luminată față de care interesele particulare nu sunt atototărtoare ci această clasă, independent din ce partid ar face parte, e convinsă de necesitatea imediată a marilor reforme... Așa se explică eșirea recentă și energică a profesorilor universitari, ca răspuns la atitudinea comitetului executiv al conservatorilor și a memoriului susținut de acesta al latifundiarilor, în chestia reformelor; — eșire care însemnează mai mult decât o „dezidentă” oarecare.

Protestarea profesorilor universitari, până ieri însoțită de partidul conservator ca și rezultatul alegerilor, al alegerilor cari au cerut dela alegători o renunțare a privilegiilor lor, dovedesc că partidul conservator se găsește astăzi nu într-o splendidă ci într-o jalnică izolare... Partidele politice cari nu pun mai presus de orice, interesele generale, nu

au dreptul la viață. O clasă infimă, în vremurile noastre, oricât de mare ar fi puterea ei materială, nu poate să se impună în clasă conducătoare.... Vremea materialismului brutal, a apus.

Acesta e învățământul prețios, din alegerile ce s'au făcut astăzi în baza și în preajma marilor reforme.

Intrucât reformele sunt necesare, va reeși credem din cercetarea următoarelor puncte:

Direcțiunea din Arad a domeniilor statului agită în contra Românilor.

— Raportul directorului Diodor Csernovics de Macea. —

Arad, 24 Martie.

Directorul domeniilor statului Diodor Csernovics din Arad — după cum am anunțat în numărul de ieri al ziarului nostru — a trimis ministerului un raport numit „Cartea galbenă” în care face o critică nefavorabilă politicii de colonizare. Raportul acesta ar fi fost să se tipărească, dar în urmă s'a interzis publicarea lui. Revista „Uj nemzedék” în numărul său mai din urmă dă la iveală câteva părți din raportul directorului Csernovics, și le însoțește cu un comentariu, care la aparență e îndreptat în contra prim-ministrului contele St. Tisza, de fapt acest comentariu e spuma de ură îndreptată în contra noastră. Întregul revista e o mocirlă, în care se găsesc cele mai spurcate injurături la adresa noastră. Nici chiar în partea ei literară nu-și văd de năcăzurile artei lor naționale, ci ne împoacă într'un mod neomenesc descriind figuri, cari precum a arătat dl Al. Vaida, se găsesc abia în „mica publicitate” dela ziarele lor.

Mai interesant e că revista nu atacă părțile intr'adevăr atacabile ale raportului directorului Csernovics, care explicând importanța politicii de colonizare, nu se știe să spună la adresa casei domnitoare următoarele cuvinte:

„Politica de colonizare a casei domnitoare dovedește mai eclatant, că eliberarea Ungariei de sub jugul turcesc nu s'a făcut de dragul Ungurilor. După alungarea Turcilor, casa domnitoare, referindu-se la dreptul ei de cuceritor, nu dă voie exercitării libere a drepturilor vechi nemesești în ținuturile recucerite, ci își îndreptăză politica de colonizare înspre stingherirea ma-

In ce fază se găsește chestiunea agrară în România în special după legislația agrară dela 1907? Cu alte cuvinte: în ce situație economică, politică și culturală se găsește țărânul român, — „TEMELIA CASEI” cum îl numea Mihail Kogălniceanu? Vom încerca să răspundem la aceste întrebări.

ghierimei ca să o contrabalanseze prin străini. Unele părți le desmembrează dela țară și le încredințează guvernurilor străine.... Separarea Bănătuului timișan și colonizarea lui prin Germani în măsură atât de mare, servea securității Austriei unitare: Gesamt-Monarchie-ii. În Bănătuul Timișan nu se numeau preoți maghiari, numai Germani și chiar și episcopul Cenedului era German de origine”.

Orice om cu judecată știe ce a rămas prin aceste locuri după alungirea Turcilor: sărăcie și iarăși sărăcie. Dinastia, care a alungat dinșmanul țării s'a îngrijit și de împopularea ei cu elemente muncitoare și elemente de ordine, cum a fost socotit poporul german în toată bună vremea. De ce nu a privit dl director al domeniilor statului de trădători ai intereselor maghiare pe regii din casa arpadiană, cari au făcut primele colonii de Germani în țara aceasta. Pentru a părea periferiilor țării dinastia a luat măsurile cari i se păreau mai potrivite să asigure țării în contra năvălilor turcești; și cum era să pună Germanilor coloniști, preoți și episcopi dintre Unguri, când școlile cele mai bune ale vremii erau și școlile germane, și coloniștii satelor erau Germani.

Bine înțeles, revista „Uj nemzedék” spune alt comentariu la insultele ce le aduce dl director al domeniilor statului, casei domnitoare.

„Cercurile noastre conducătoare — serie mai departe raportul — a primit fără nici un gând ascuns, dogma politicii naționale moderne, că statele moderne nu se pot ocupa cu administrarea moșilor erariale, dar au uitat că adevărurile politicii naționale nu pot fi aplicate în tot loc.

culmile logice abstracte în datele vii și mișcătoare ale simțurilor, ale conștiinței și vieții — și o ridicare pe aceeși cale, o „osmoză”, o combinare a acestor extreme în icioane vii și convingătoare; idei nutrite timp îndelungat, cari căștigă proporțiile unor halucinații, ale unor intuiții imediate. Astfel de idei n'au — se înțelege — decât o importanță metafizică, contemplativă — departe de importanța unor ipoteze sau concepții bine îndreptățite.

Părțile acestea din filozofia lui B. trec în „Istoria filozofiei” unde vor fi cântărite în cursul vremurilor. Ceva însă va rămânea viu: intuiția imediată.

Prin ea se vor constata lucruri pe cari metodele matematice nu le vor putea surprinde în intimitatea lor: rostul ei e de a privi și de a opera fără puncte de vedere, de a înțelege prin „simpatie” realitățile imediate, unde se de-nivelează antimoniiile rațiunii sece, de a se acomoda încontinuu la viul de cunoscut, la timpul curat și la tot ce e timp. Inteligența în fața acestei chemări a intuiției n'ar avea decât o singură datorință — să bată în retragere și să-i pună la dispoziție un contingent cât mai bogat de noțiuni, pe cari apoi intuiția pură tot așa de vie ca și viața le desghieată și le mlădie după nuanțele variate ale realității. Acestea spre deosebire

de intuiția metafizică contemplativă — tot atât de vie, dar mai puțin solidă și pozitivă; pretindem prin urmare și din partea intuiției o anumită nuanță de pozitivitate — cu toate că e foarte greu să împreuni intuiționismul bergsonian cu intelectualismul pozitivist.

Bergson atinge des dar destul de monoton teoria cunoștinței: metoda sa originală e chemată să cunoască viața (timpul), iar inteligența cu tendința sa după fixare — materia (spațiul). De o parte filozofia, de alta știința. Științei i se închină deci călea spre o concepție mai largă despre viață.

Afirmatie desigur pretențioasă.

E adevărat că spațiul e un cadru mai comod și mai potrivit pentru operațiile inteligenței — dar să nu-i exagerăm importanța ca „termin” de operație! Inteligența cu categoriile ei e cu mult mai mult decât — spațiu — și n'o putem reduce la aceea. Să luăm un caz din filozofia „științifică”: evoluția lui Spencer. Critica lui Bergson răuște numai după ce a proiectat-o în spațiu și-a redus-o „falsificând-o” la forma aceasta de intuiție: se înțelege, că în cazul acesta evoluția lui Spencer îi face impresia unei „lucrări în mozaic”, a unei reconstruiri din elemente moarte împrăștiate în spațiu. Să nu uităm însă că prin-

cipiile, de mare conținut, formulate de filozofii englez nu se pot reduce la „spațiu” — înțelegând cuprind momente cari implică (nu înfățișează) mai mult viața, creațiunea în genere decât forma practică a materiei. Se vede că inteligența dispune de mai multe mijloace decât crede filozoful atât de mult aplicat spre intuiție genere.

E de ajuns accentuarea acestui fapt pentru ca să vedem, că nu-i eschisă o apropiere între intuiție și inteligență.

Intuiția poate urmări devenirea și să pătrundă mai bine în intimitatea ei — dar nu-i în stare să formuleze (multora le face doar impresia că B. e incoherent și că nu spune nimic) — aceasta o poate însă inteligența, care nu-i așa de mult legată de spațiu pentru ca să fie silită să „falsifice” devenirea formulând-o: o poate face așa ca „creațiunea” să fie implicată.

Aceasta e o apropiere mai intimă între cele două moduri de cugetare, între cari la B. e o prăpastie aproape de netrecut.

Dela ea și dela acea nuanță de pozitivitate ce-o cerem din partea intuiției — așteptăm multe și promițătoare.

Ion Albu.

și mai ales la noi, unde din punct de vedere al politicii patriotice conțin mari pericole. Moșiile erariale trebuie să menținute, fiindcă acțiunea de colonizare nu o putem privi ca finită, în care caz moșiile statului ne pot face servicii neprețuite. Nu avem lipsă de „banca altruistă” ci de continuarea energică a acțiunii colonizatoare. Problema principală a colonizației ar fi ca la noi, unde nu este o împărțire proporțională a mării și a miciei proprietăți, unde o parte considerabilă a țării se însufletește pentru idealurile națiunilor străine, să se dea pământul elementului susținător de stat și să se creeze în acest fel o dreaptă proporție a împărțirii pământului.

Din acest element s'ar intruchipa cu timpul inteligența improprietărită din partea sudică a țării prin o continuă bunăstare și prin cultură națională, s'ar forma în acest fel stegarii cheștionei ungurești. Copiii țăranului german după ce au terminat liceul sunt mai buni patrioți decât copiii Ungurilor. Intre Germani nu putem găsi mici proprietari pangermani. Durere acest lucru nu se poate spune și despre ceilalți mai ales despre Români, la cari chiar proprietatea mijlocie e scărul năzuințelor naționaliste.

Românii nu cunosc biserică, comună, patrie, numai cauza română. La alegerile oficianților nu au nici o considerare la constituție ci numai la cauza românească. Sunt aplicați să joare strâmb față de altă naționalitate, dacă prin acest fapt sunt în ajutorul soților lor valahi. Pretinde drepturi ori poate face aceasta în mod cinstit, ori nu. Sunt egoiști, increzuți, inmeranți chiar cruzi față de nevalahi. Intre valahi se ceartă, se bat, dar dacă e vorba de chestiunea românească se asociază chiar și cu germanii de moarte”.

Inzadar am cere sprijinul procurorilor; față de agitatorii unguri în contra noastră, nu sunt siguri, și suntem siguri că directorul Diodor Sernovics de Macea va rămânea la locul său, toate că inzultă casa domnitoare și agită în contra noastră. Aceasta o face de dragul țării”.

In raportul său directorul domeniilor statale publică câteva tabele din care se vede ce greșe a făcut maghiarimea față de naționalitate în ultimii 10 ani.

„Aceste tabele — zice el — dovedesc mai mult decât orice cuvântare, că colonizarea țării din inițiativa statului și politica posesiunilor naționale sunt pentru crearea satului național unelte de aceeași importanță ca și cultura. Cu durere trebuie să constatăm încetarea colonizării, conștii fiind de rezponsabilitatea noastră și de marile interese naționale ungurești). Trebuie să arătăm că cele 9000 familii maghiare colonizate în Caras-Severin au loc de expansiune, fiind că sentimentul național român, fiind trezit, a infărit posibilitățile Românilor de aici”.

„O țară independentă trebuie să aibă în vedere ca elementul susținător de stat să nu fie și faptul că nămește cu mijloace pacifice spre ajungerea statului național nu trebuie să fie o țintă secretă. Statul, a cărui conștințori nu sunt încălziti de idealul statului unitar național, trebuie socotit între națiunile puternice...”

Scoala și politica de pământ care ajută dezvoltabilitatea țăranimei ungurești sunt 2 factori cari pot mântui statul național maghiar. Dacă face ungur din străin, politica de pământ înmulțește numărul celui mai valoros element al maghiarimei, numărul țăranilor maghiari”.

Aci se spune clar. Mijloacele prin cari se maghiariza țara, le espune directorul domeniilor erariale din Arad. Și, crede el, din acest fapt, că vrem să maghiarizăm țara, nici nu trebuie să facem nici un secret. Contele nu a interzis publicarea acestui raport, nu zice revista ungurească, din motivul că ar fi din partea noastră, ci din simplu motiv că el presupune că maghiarizarea țării trebuie să se facă și mai departe ca o țintă secretă a guvernului acestui stat. Noi știm ce înseamnă învechirea legii de naționalitate, ține în vigoare a legii lui Apponyi și apărarea intereselor ungurești prin colonizări.

Și cu toate acestea nu ne temem! Insultele care le aduce veritabilul maghiar Diodor Sernovics de Macea sunt produse ale urii și

cine știe dacă nu vor mai fi pornite și din alte sentimente. Românul are un proverb care zice că unde se împarte miere....

Când cineva ne urăște, nu avem să ne supărăm, căci el recunoaște puterea și energia noastră națională. De altfel întreg raportul pare a fi numai și numai constatarea nereușitei acțiunii de colonizare, și o laudă, ce ni se aduce indirect, energiei noastre de rezistență națională, în urma căreia acțiunea de colonizare a încetat, și — precum s'a spus în articolul din fruntea ziarului nostru de ieri, — ministrul președinte s'a văzut silit să înceapă tratativele de împăcare.

Cât privește colonizarea ne supără faptul că se aruncă banii publici, la cari a contribuit și muica românească, în zadar, căci florile păstrate în patul cald de sub sticlă nu vor putea trăi atunci când vor trebui să îndure intemperțiile vremii. Colonistii unguri, hoeriti prin scutiri de taxe și dări, prin venite și

averi venite pe deagata, dedați la harul ce se revarsă de deasupra, nu vor putea sta pe picioare, atunci când statul se va rezima și pe umerii lor. — Și trebuie să vie odată și vremea aceea! Și pare că nici nu mai e așa de parte....

Pământul acesta e al nostru și pe el putem trăi numai fiindcă e sărac pământul și pe el putem trăi numai ceice și-au înfrățit viața celor 2000 de ani pe aceste platuri cu sărăcia și năcazurile. Boierii... se cam duc.

Și apoi dacă noi astăzi suntem ceva, acest ceva nu va putea să dispară, căci nici o putere de pe lume nu dispare. Mai curând se usucă plantele de lux aduse din alte locuri la noi, decât plantele noastre fie ele buruienii...

Chestia românească în congregația comitatului Sătmar.

— Dela corespondentul nostru special. —

Carci-mari, 20 Martie

Ieri, Vineri s'a ținut aici congregația comitatului Sătmar cu un program încărcat de 100 de puncte. Intre acestea era și circulara societății Emke din Cluj referitoare la tratativele între contele Tisza și Români.

Interesarea membrilor congregației, tocmai pentru chestia românească, a fost extraordinară. Comitetul permanent comitatens în ședința de alaltăeri a pregătit proiectul de rezoluție în chestia românească. Tonul ei destul de conciliant, dar' a accentuat cu multă tărie „ideea” statului național maghiar.

S'a răspândit vestea că partidul național român se va prezenta la ședința și, că fostul prefect Dr. Falusy Árpád va ataca cu toată forța pe Români. De fapt puținii membri români, cari au putut străbate în această congregație arhișovinistă s'au prezentat aproape în număr complet sub conducerea fruntașului nostru Dr. Vasile Lucaciu.

Indată după deschiderea ședinței a cerut cuvântul Dr. Falusy Árpád și în chipul cel mai sovinișt a început atacul în contra Românilor.

„Ceva comitet de Valahi, comitet al unui partid ce nu există, s'a vârit în viața noastră publică și cu acesta a stat de vorbă contele Tisza” — începe Árpád.

„Acești Valahi sunt cei mai mari dușmani ai patriei noastre. Ei aleargă la Viena, la București în contra statului nostru. Cele 11 puncte prezentate de deputatul T. Mihali sunt tot atâtea atacuri în contra unității statului nostru și dovedesc lipsa totală de patriotism a Valahilor, acești agitatori păcătoși. Chiar în comitatul nostru, unde mai înainte n'a existat chestia naționalităților, și-a ridicat acum capul acest șarpe veninos și am văzut cu groază cum au pornit atentatele dela Moftinul-Mic pe toată linia în contra maghiarimei, până și-a ajuns culmea la Dobrișin”.

Soviniștii aplaudau ca niște smintiți. Chiar Ungurii mai serioși însă erau consternați de bravura lui Árpád și se vedea pe fetele lor disgustul față de această ieșire pătimașă împotriva Românilor.

După Árpád a luat cuvântul Iosif Helmezy, care expune pe scurt istoricul chestiei de naționalitate, arată cum stau lucrurile în alte state și constată, că a sosit acum vremea, ca și în Ungaria să se reguleze această chestiune asigurându-i-se fiecărui popor libertatea de a se desvolta pe terenul cultural, economic și social cu o singură condiție, ca să se respecte unitatea politică a țării.

Vorbele acestea mai calme ale deputatului guvernamental sunt primite cu vii aprobări din partea aderenților partidului guvernamental.

Cere acum cuvântul d. dr. Vasile Lucaciu.

Se produce un zgomot infernal. Unii strigă „s'auzim, s'auzim”, alții „nu-l ascultăm, memorandum, memorandum, du-te la Seghedin, ce cauți aici, du-te la București!”

Președintele Csaba Adorján sună cu toată puterea, îndrumă la ordine, cere liniște. În sfârșit se face ceva ordine.

Părintele, impunător ca totdeauna, începe a vorbi. Ține un discurs, cum nu s'a mai auzit în sala acestui comitat.

— „Eram pregătit” — zice părintele Lucaciu — „că d. Falusy Árpád nu va putea să nu aducă înzulte naționalităților în general, și mai ales Românilor. Eu mai ales, sun obișnuit cu această procedură nevrednică, când chiar și în adunări culturale putem auzi potop de injurături, de calomnii și de pervertiri istorice la adresa națiunii române”.

— „Chiar acum văzurăm la ce invective suntem expuși noi Români, cei mai buni cetățeni ai țării. Avem încă norocul că d. Falusy n'a voit să exhaurizeze chestia naționalităților, căci altfel cine știe la ce noi pervertiri și calomnii am fi fost părtași. La congresul din Cluj doar însuș președintele Széll Kálmán a trebuit să-i taie cuvântul acestui sovinișt, atât de sălbațec a atacat popoarele nemaghiare din țara aceasta”.

— „Eu însă ininte de toate trebuie să protestez în contra însușării dlui Falusy, că comitetul partidului național român ar fi fost agresiv față de guvern în cursul tratativelor. (Zgomot infernal. Strigăte: nu român, ci valah).

— „Eu am luat cuvântul „român” din dicționarul culturai, dar nu pot împiedeca pe alții să desconsidere acest dicționar.

— „Comitetul partidului național român n'a fost nici deacum agresiv, nici s'a îmbulzit undeva, ci s'a pertractat în urma invitării contelui Ștefan Tisza, iar pretenziunile partidului național român sunt lucruri istorice, țara întreagă de cunoaște. N'a fost vorba decât de justificarea postulatelor noastre politice, de realizarea programului nostru național.

— „Protestez împotriva acuzei, că postulabilele partidului nostru național ar fi contrare patriotismului adevărat și ar avea de scop desființarea Ungariei. Nicăiri în lume și niciodată nu s'a făcut atâta abuz de cuvântul „patriot” și „patriotism” ca în Ungaria. Eu „ultraistul” și „daco-românul” și „agitatorul” țin să vă spun ce înțeleg eu sub patriotism.

Trei sunt condițiile adevărate ale patriotismului: credința către tron și înalta casă domnitoare, respect și supunere față de legi, în fine alipirea și iubirea națiunii tale. Noi Români respectăm legile sancționate, chiar și atunci când ele nu ne convin, după proverbul bătrân: lex dura, sed lex. Nu încetăm însă a pretinde, ca legile rele pentru noi să se schimbe. Asta am făcut-o și acum în cursul tratativelor cu guvernul, am cerut revizuirea legilor vătămătoare pentru noi. A treia condiție a patriotismului adevărat însă, iubirea neamului tău propriu este baza și condițiunea tuturor virtuților cetățenești. Ce garanță de credință cetățenească oferă acol individ, care din oricare motiv sau interes se lapadă de originea sa etnică, despretuiește lim-

ba și cultura sa națională, e în stare a-și părăsi mama dulce, pentru interese meschine și trecătoare?

— „Dar d-ta domnule Falusy și față de mine personal ai aruncat expresiuni vătămătoare. Eu însă sunt preot și nu-mi pot lua satisfacție cu arma. Aici însă, în fața acestei ilustre congregații, te provoc la duel științific, ca să-ți dovedesc — ceace nu pot face în această ședință a congregației, că toate manoperele d-tale în chestia de naționalități și mai ales față de Români, sunt lucruri contrare intereselor statului ungar, sunt contrare istoriei, sunt în contradicție cu umanizmul, cu civilizațiunea și cu drepturile popoarelor. Să compunem un program pentru aranjarea acestei dispute contradictorie, unde și când vei bimevoi. Invită-i pe dnii Apponyi, Berzeviczy, Bethlen István și pe toți câți vei voi, ca să se vadă odată înaintea lumii culte, că postulatele noastre sunt juste, iar politica de naționalități, ce o reprezintă d-ta și tovarășii d-tale, este o insultă la adresa adevărului și a dreptății. Aici să te vad mare și tare, domnule, dacă ai tăria convingerilor.

— „Resping cu indignare și neadovăririle debutate în potriua colegului meu în partidul național dr. Teodor Mihali. Acest bărbat și-a jertfit tigna vieții, pentruca să înduplece guvernele la tratamentul uman și legal față de Români. Mihali, zici d-ta, e revoluționar și atențază la integritatea Ungariei. Dar tocmai voină să asigure pacea țării și bunăînțelegere între popoare, care este singura bază a măririi, deputatul dr. Teodor Mihali a urmat tratativele cu contele Tisza.

— „Noi am cercat și cercăm puncte de înțânire cu guvernele țării, ca să se inaugureze o adevărată politică de stat în locul politicii de rasă, ce bântuie azi Ungaria și face nesuferită situația popoarelor nemaghiare. D. Falusy Árpád și soția lui însă lucrează la distrugerea bunei înțelegeri și în ummare la ruina țării. Noi suntem deci adevărații patrioți, iar d-ta d-le Falusy cu sovinișmul d-tale ești dușmanul cel mai periculos al patriei.

— „Ce privește proiectul de rezoluțiune, declar că conciliația lui mă obligă și sunt foarte recunoscător față de autorii lui. Nu pot însă să-l primesc, deoarece și acest proiect de rezoluțiune cuprinde în sine acuza nedreaptă, că comitetul partidului național român ar țânți la distrugerea statului și susține ideea statului național maghiar unitar. Aprob cu tot sufletul încercările de a ajunge la înțelegere și doresc ca pe temeiul bunei voinți reciproce să și putem ajunge la acea înțelegere spre binele și înflorirea patriei comune.”

Discursul părintelui Dr. V. Lucaciu a făcut asupra tuturor adâncă impresiune. Falusy și consoția săi au rămas ca opăriți. În chestie personală dânsul a încercat a-i răspunde părintelui, dar n'a făcut altceva, decât a înjurat din nou. Il întreabă pe părintele că oare credința lui față de suveran o înțelege față de împăratul, o față de regele Ungariei, ori al României? Dacă-și iubește patria, ce caută prin străinătate, la Viena, la București?

Urmează un sgomot asurzitor, așa încât prefectul abia la auzul celor mai deaproape a putut pronunța câteva cuvinte de reprobare față de reflexiunile impertinente ale dlui Falusy, enunțând totodată și primirea rezoluțiunii.

Membrii români s'au bucurat de învingerea frumoasă a părintelui Dr. Lucaciu și sub impresiunea înflăcăratului său discurs s'a luat hotărârea, ca în curând să se țină în comitatul Sătmăruului o mare adunare populară, ca însuși poporul să aibă ocaziune a se pronunța asupra situațiunii politice.

Cursurile „Asociațiunii” din Sibiu.

Aceste cursuri despre cari am vorbit pe larg până acum sunt o importantă inovație a „Asociațiunii”, care se datorește harnicului ei secretar. Aceste cursuri intrupează unitatea culturală a tuturor Românilor, întrucât bărbați de știință din România și Bucovina apar în fața publicului sibiian, ca conferențieri. Până acum a venit d. profesor Dr. I. Ursu dela Iași și Dr. Iancu Nistor, profesor la universitatea din Cernăuți. Mai sunt așteptați domnii Tzigara Samurcaș și S. Mehedinti.

Cursurile îmbrățișează epoca din jumătatea a doua a veacului al XIX-lea tratându-o din diferite puncte de vedere, cari se completează, alcătuiind o unitate.

În special apariția unui bucovinean în sinul societății sibiene a trezit un interes deosebit.

La conferința dlui Dr. Iancu Nistor a venit tot ce-a avut Sibiul mai distins.

O sală archiplină a ascultat expunerile temeinice și limpezi ale distinsului profesor din Cernăuți.

A vorbit despre istoria Bucovinei și Basarabiei în veacul al XIX-lea, arătând împrejurările, între cari s'a rupt aceste țărișoare din trupul Moldovei și a zugrăvit viața tristă a lor din epoca înstrăinării.

Despre biata Basarabie a amintit numai că istoria ei dela 1812 e acoperită de umbrele împărăției rusești, sub a cărei stăpânire Români de acolo nu au trăit ci au vegetat. Cartea istoriei lor e numai foi albe, în cari prea arare apare câte un eveniment răsărit din conștiința națională.

În schimb ne-a descris pe larg istoria Bucovinenilor din punct de vedere politic, cultural și economic.

A insistat mai ales asupra procesului de rutenizare, căruia i-a dat o explicație nouă și credem cea mai adevărată. Năvălirea Rutenilor în Bucovina a fost determinată de cauze economice.

Condițiile de trai și dijele în Bucovina erau cu mult mai ușoare ca în Polonia vecină. Această situație favorabilă a determinat imigrarea Rutenilor, cari la început erau arândași, iar pe urmă s'au făcut proprietari stabili, și venind în contact cu Români i-au desnaționalizat.

Începutul imigrării rutenesti coincide cu epoca anexării Bucovinei la Galiția.

Astăzi elementul rutean e așa de puternic, încât amenință cu cutropire elementul românesc. Abia în anii din urmă s'a pornit o acțiune de defensivă națională sistematică împotriva lor.

D. Nistor a mai vorbit, între multe chestiuni interesante, despre rolul elementului ardelean în Bucovina. Noi știam până acum numai de cărturarii ardeleni, cari s'au dus în Bucovina sau cari au avut intime legături cu frații noștri de-acolo.

D. Nistor ne-a descoperit că mai ales pe la sfârșitul veacului al XIX-lea s'au mutat și țărani din Ardeal în Bucovina și încă în masse și din diferite ținuturi. Strămoșii multor bucovineni de astăzi sunt ardeleni, după cum dovedește și numele lor.

Aceasta a fost deci a doua descălecăre ardeleană în Bucovina.

Dlul Nistor îi s'au făcut ovații din partea publicului. Figura și sufletul dsale distins au cucerit. Între dânsul și intelectualii din Sibiu s'au încheiat legături, cari sperăm că vor fi rodnice.

După dsa a urmat organizatorul acestor cursuri, d. Octavian C. Tăslăuanu, care în fiecare an știe să găsească o nouă surpriză pentru publicul sibiian, dând un nou avânt Asociațiunii.

Dsa a vorbit despre istoria războiului balcanic, făcând o lungă și cuprinzătoare reprivire asupra trecutului peninsulei balcanice și a chestiunii orientale. A arătat în special rolul elementului românesc în acest trecut.

Apoi trecând la lupta dintre Austria și Rusia pentru stăpânirea popoarelor din peninsula balcanică, a arătat cauzele recentului războiu și momentele mai importante ale lui, terminând cu intervenția triumfătoare a României în acest războiu.

Conferința a fost alcătuită cu intenția de a trezi în public credința în intruparea tuturor idealurilor românești.

D. Tăslăuanu s'a dovedit un spirit cu o întinsă cultură istorică și un suflet cu o adâncă credință în viitorul neamului nostru.

Conferința dlui Tăslăuanu se va publica în întregime într'un număr al revistei „Luceafărul” închinat războiului. N-rul e în pregătire, așa că minunata conferință va putea fi cetită de cercuri mai largi.

Sallust.

Vatra pribegilor.

Sibiu, 21 Martie. 1914.

Știm cu toții povestea fiilor de țărani da la meserii, cari ieșind în drumul larg al vieții, cutreeră orașele dearându-l în căutarea unei bucăți de pâine. E tristă povestea acestor desmoșteniți și privind la ei, vedem sbuciumările neam în prefacere.

Smulși din liniștea patriarhală a satului lor și aruncați în invălmășeala sgomotoasă a orașelor, acești copii de surtucari rămân o clipă buimăciți față de tot ce-i înconjoară, dar pace se reculeg puțin, îi cuprinde năpraznicul dor după tot ce au lăsat acasă, după caprele de pe coastă și după fluerul din grindă, și de ori ori am auzit că: „mai bine mână vacile în curdă în satul lui decât să stea înțe străini”.

Cei mulți, cari rămân să învețe vr'un „mes-teșug”, un timp oarecare tot îi mai cearcă dorul de casă, apoi încetul cu încetul icoana copilăriei se șterge din memorie și se dedau în tășii cu noul fel de viață. În atmosfera sufocată a atelierelor învață acești tineri școala grea a vieții, incunjurati fiind de diferite elemente străine sueltului lor.

Scăpați din anii uceniciei cutreeră orașele dornici de a vedea și a învăța, dar nefiind deja pregătiți cu greul luptei se lasă ademniți de aparența înșelătoare, avântându-se o bestie în vârtoarea vieții, de unde puțini mai la liman. În drumul lor se ivesc răspântii sigure și necunoscând drumurile încrucșate, cei mai mulți se lasă ispitii pornind pe drumuri mai lesnicioase cari le încurcă tot rostul vieții.

În pribegiile lor convin cu oameni decăzuți și speculanți, străini de sufletul lor, cari prindând de naivitatea noilor veniți îi convertează dela credințele și aspirațiile lor, și cu curiozitate amăgitoare îi târăsc încetul cu încetul în roiul celor mai mari păcate.

Reuniunile de meseriași sunt cele mai potrivite pentru salvarea acestor tineri din rătăcirile întunecate, din ghiarele desfrânării și totodată sub scutul acestora tinerii meseriași își pot păstra neatînse cele mai scumpe moșteniri: limba și limba strămoșească.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu” a dat până acum temeinice dovezi în privința aceasta. În jurul acestei societăți se învârt stăzi toate chestiile clasei de mijloc din Ardeal. Luptând decenii dearându-l contra dușmanului binelui obștească: prejudițiile și prostia, i-a rășit în sfârșit să înjghebeze o clasă de meseriași români stabili, iar pentru pribegii cari vin în continuu de prin alte orașe e o adevărată vatră culturală.

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

Materii de haine pentru dame,
Dantele și accesorii,
Ciorapi și jupoane.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1937

Modă pentru bărbați,
Cravate, albituri,
Ciorapi scurți, brețole.

Condusă cu o tactică de general rutinat în război, orice întreprindere a acestei reuniuni a fost reușită și comentată de opinia publică, stârnind admirație în toate părțile Românilor și orice inovație a fost imitată cu succes și de celelalte societăți similare. Nu-și poate închipui cineva o clasă de meseriași români fără Torcășianu. Exprimând numele acestui bărbat bimeritat înțelegem sub el totodată și clasa meseriașilor noștri din Ardeal.

Și destinul a vrut ca acest bărbat pus în fruntea primei instituții culturale a meseriașilor români să fie încununat de oameni dornici de muncă, activi și desinteresați, când e vorba de înaintarea unei instituții cu chemare atât de grea. E vorba de viceprezidentul reuniunii, de d. G. Poponea, care ca un străjer credincios ani de-a rândul a stat și stă neclintit la postul său și în multe rânduri a substituit pe prezidentul reuniunii cu aceeași tactică și înțelepciune, caracteristică oamenilor aleși. Munca desinteresată se au depus-o acești doi bărbați ani de-a rândul în serviciul cauzei meseriașilor români, a adus fapte reale și sunt azi mulți dintre aceia cari și-au așezat rostul lor în urma înțeleptelor stăruințe și sforturi ale acestor bărbați.

Reuniunea aceasta, după felul cum s'a știut introduce în toate părțile poporului nostru a devenit o necesitate culturală pentru cei mai mulți și mai ales pentru pribegii întârziati pe drumuri greșite.

Și sunt încă mulți pribegi, mulți cari au pornit în lumea mare, fără să cunoască cărările, cari au lipsă de adăpostul și de învățăturile acestei vetre culturale.

Emil Măgură.

Din lagărul român bucovinean. Ni se anunță din Cernăuți: În cercurile românești se observă o mișcare deosebită. După cât se pare e vorba ca toate partidele românești să se contopească într'un singur partid. Aceasta reeșe chiar și din atitudinea mai multor aderenți ai partidului democrat de sub șefia dlui Onciul, cari desaproba atitudinea acestuia față de actuala politică a Românilor. După cum se știe, înfrângerea Românilor de până acum de către Ruteni se datorește numai faptului că elementul românesc este divizat în mai multe tabere. Pentru a se curma deci cu această stare de lucruri cei mai mulți dintre politicienii români sunt de părere că e nevoie absolută de a se concentra toate forțele și de a se începe o campanie energetică față de Ruteni, cu excluderea câtorva politicieni compromiși.

Ceva pozitiv încă nu s'a hotărât, versiunea pare însă întemeiată deoarece e vorba ca d. Onciul să se retragă din politică pentru a ocupa o funcțiune înaltă la ministerul de finanțe.

După terminarea discuțiunii asupra chestiunii românești în parlament. „Keleti Értésítő” anunță: Un membru conducător al partidului național român a declarat următoarele:

— Discuțiunea asupra chestiunii românești în parlament a făcut impresie bună în cercurile românești. Din 1868 pentru prima oară se întâmplă că parlamentul se ocupă vreme mai lungă exclusiv de chestiunea românească, ca de una dintre cele mai însemnate probleme a țării. Aceasta e destulă dovadă, că bărbații de stat maghiari încep să-și dea seama de necesitatea rezolvirii urgente a chestiunii de naționalitate; iar bărbații conducători ai Românilor sunt convinși că odată ce chestiunea românească s'a pus la ordinea zilei, nu poate să rămână multă vreme nerezolvită.

Paragraful 14. Ni se anunță din Viena: Guvernul austriac, câștigându-și libertatea de acțiune prin amânarea camerei austriace se va folosi în deplină măsură de dreptul ce i-l dă paragraful 14 al constituțiunii austriace. Necesitățile de stat a căror votare în cameră a fost împedată prin obstrucția Cehilor, guvernul le va rezolvi prin ordinațiuni în baza paragrafului 14. Vineri seara monitorul oficial a publicat o patentă imperială prin care se stabilește contingentul de recruți pentru anul 1914 și se ordonă ținerea asentărilor. O altă ordinațiune va apare în zilele aceste privitor la im-

prumutul de 500 milioane. Pentru contractarea acestui împrumut guvernul are lipsă de aprobarea comisiunii de control a datoriilor de stat. Sâmbătă comisia aceasta și-a dat aprobarea pentru acest împrumut. Astfel necesitățile cele mai ardente sunt asigurate. Guvernul austriac mai intenționează să prelungească prin o ordinațiune pe timp de un an și regulamentul provizor al camerei austriace, care are valoare numai până în lunie.

Revizuirea episcopiei de Hajdudorog. Ziarele din Budapesta au informația că primul ministru, contele Tisza împreună cu ministrul instrucțiunii Jankovich au conferit săptămâna trecută în mai multe rânduri cu episcopul Miklóssy, în vederea strămutării reședinței episcopiei din Dobrițin în Nyiregyháza. Totodată s'a discutat asupra revizuirii episcopiei, ajungându-se la concluziunea, că noua episcopie retrocedează zece mii de credincioși diecezelor române dela cari au fost incorporați, luându-se în schimb dela Români alte treisprezece mii suflete, despre cari episcopul Miklóssy afirmă că sunt Maghiari de rit gr. cat. Despre acest rezultat va fi informat oficial și M. Sa regele.

Astfel se prevede că revizuirea episcopiei de Hajdudorog se va face tot în paguba noastră.

Primul ministru în Viena. Ni se anunță din Viena: Primul ministru contele Stefan Tisza a sosit aci Duminecă după amiază la orele 1 și a descins în palatul ungar. Avizat din partea biroului de cabinet, primul ministru s'a prezentat încă în aceeași zi după amiază în audiență la M. Sa monarhul. Contele Tisza a raportat M. Sale, în cursul acestei audiențe, despre terminarea discuției chestiei românești în camera ungară și despre conflictul ivit în legătură cu garda parlamentară.

Duminecă seara, contele Tisza a fost oaspele ministrului ungar alater, baronul Burian. Luni înainte de amiază primul ministru a făcut mai multe vizite, iar la orele 1 și jumătate d. a. a luat parte la prânzul de curte, dat în onoarea împăratului german.

Luni după amiază între primul ministru ungar și cel austriac a avut loc o constătuire privitor la terminul delegațiunilor. Lucrările pentru delegațiuni sunt deja terminate: budgetul comun e deja tipărit în exemplare.

În curând se va termina în ministerul de externe și „Cartea roșie”, care va cuprinde interesante acte diplomatice, privitor la războiul balcanic — pentru a căror publicare ministrul de externe s'a înțeles deja cu guvernele statelor interesate. Prin aceasta carte, contele Berchtold încearcă să-și motiveze politica ce a urmat-o în cursul evenimentelor din Balcani.

În 16 și 20 Aprilie va avea loc întrevederea între contele Berchtold și ministrul de externe al Italiei Di San Giuliano. După aceasta întrevedere va avea loc un consiliu comun de miniștri, în care contele Berchtold va orienta miniștrii asupra situației externe și va face expozeul ce-l va ceti în delegațiuni. Astfel delegațiunile probabil se vor ține în Budapesta numai pe la sfârșitul lui Aprilie.

Ieri seara primul ministru s'a reîntors din Viena la Budapesta.

Un banchet al înfrățirii franco-română la București. Vineri seara, săptămâna trecută, presa română din capitala României a ținut să dea o nouă dovadă a simpatiei pentru Franța printr'un banchet oferit în onoarea dlui Stefan Lauzanne primul-redactor al ziarului „Le Matin”, care a stat mai mult timp în București și a ținut și o interesantă conferință la Atheneu despre familia în Franța.

Banchetul de Vineri seară, servit în splendidă sală de marmoră a hotelului „Boulevard”, s'a transformat într'o adevărată manifestație de înfrățire franco-română. A domnit o animație vie și s'a remarcat cordialitatea conversațiunilor dintre confratele francez și ziaristii români.

Iată lista comeseilor: Stephane Lauzanne, prim-redactorul ziarului „Le Matin”, Blondel, ministrul plenipotențiar al Franței, d'Acosta, preșe-

dintele coloniei franceze, Scarlat Lahovary, G. Rădulescu, Al. Ciurcu, C. Mille, directorul ziarelor „Dimineța” și „Adevărul”, H. Durand, redactor la ziarul „L'Independance roumaine”, Mircea R. Șirianu, directorul Biuroului român de Informațiuni politice, reprezentând și „Românul” din Arad, generalul Pilat, pictorul Flameny cu dna, literatul francez Lichtenberg, H. Patart, Al. Rubin, M. Holban, J. Brun, P. Locusteanu, directorul „Flacărei”, Al. Mavrodi, Brănișteanu, Candrea Hurmuzescu, prof. universitar, Ștefănescu-Brăila, I. Fermo, redactor la ziarul „Universul”, Fr. Lebrun, Streitman ziarist, Brănișteanu ziarist, P. Botzan, G. Caliga, dna Rosalie Bernard, R. Uhrinovsky, Alex. Coruca, Gr. Olymp, Fr. Lebrun, etc. etc.

Primul toastează d. Al. Ciurcu, decanul presei române, care salută în d. Stefan Lauzanne pe reprezentantul Franței mari și generoase. D. G. Rădulescu, membru în comitetul Sindicatului ziaristilor, salută pe d. Lauzanne în numele acestui sindicat. D. Constantin Mille, directorul ziarelor „Dimineța” și „Adevărul” vorbește în favoarea unei apropieri definitive franco-române. D. Mircea Rusu Șirianu ține un calduros discurs închinând pentru acei cari luptă pentru amicitia franco-română și pentru marele ideal al latinității. Salută pe confratele francez în numele ziarului „Românul” și a „Biuroului român de informațiuni politice” din Paris. D. Scarlat Lahovary închină în memoria lui Gaston Calmette.

D. Stefan Lauzanne, sărbătoritul, mulțumește oratorilor pentru caldele toasturi pronunțate. A rată necesitatea unei apropieri între Franța și România. Vede în România un stat cu viitor, puternic, reprezentant al nobilei civilizații latine. Închină în onoarea confratilor români. Muzica intonează „Marseillaise-a” și „Desteaptă-te Române”.

După banchet cei prezenți au făcut cerc.

„Vossische Zeitung” și Ungurii. „Vossische Zeitung” din Berlin ia în tratament opoziția din camera ungară referitor la atacurile ce aceasta li-a adus triplei alianțe în desbaterea chestiei române. Și cu o cale face amintire, că încă principele Bismarck luase deja în calcul posibilitatea sosirii unui timp, când se va da o luptă între Berlin și Viena pentru recâștigarea amicitiei Rusiei. Bismarck privea acest lucru fără nici o teamă, căci știa că într'un caz serios drumul dela Berlin la Petersburg nu e mai departe decât cel dela Viena și Budapesta. Între Germania și Rusia sunt mult mai puține puncte de frecare, îndeosebi cu privire la Orientul apropiat decât între Austro-Ungaria și Rusia. Acest fapt nu este nici astăzi altfel ca pe timpul lui Bismarck. Dacă Austro-Ungaria ar dori să renunțe la alianța cu Germania, atunci Rusia la tot cazul ar avea mult mai mult de câștigat într'o alianță cu Germania decât cu monarhia habsburgică. Pe urmă „Vossische Zeitung” adaugă: „Opoziția maghiară de altcum nu reprezintă nici națiunea maghiară și nu poate fi considerată nici ca talmaciul cercurilor monarhiei habsburgice, cari sunt singure autorizate să dea directivă politice externe...”

Sanționarea legilor privitoare la contingentul de recruți. Monitorul oficial publică în numărul de Sâmbătă articolele de lege VIII, IX și X din 1914 privitoare la contingentul de recruți.

Ministrul de honvezi în urma acestor sancționări a emis încă Sâmbătă o ordinațiune privitoare la asentări. Asentările vor avea loc în baza acestei ordinațiuni în întreaga țară începând din 22 Aprilie până în 20 Iunie.

Sanționarea acestor legi votate încă în luna trecută de corpurile legiuitoare ale Ungariei a avut loc numai acum deoarece votarea lor în camera austriacă nu a fost posibilă din cauza obstrucției Cehilor. Amânându-se camera austriacă proiectele guvernului austriac privitoare la contingentul de recruți au fost ridicate la valoare de lege prin o patentă imperială în baza paragrafului 14 al constituției austriace. Acesta e de altcum primul caz în Austria că contingentul de recruți a fost urcat cu ajutorul acestui paragraf.

În baza legilor acum sancționate contingentul stabilit în articolul XXX din 1912 se urcă în anul 1914 cu 5600, în 1915 cu 11,300, în 1916 cu 17,000, în 1917 cu 17,500, iar în anul 1918 și încă 5 ani următori, în fiecare an cu 18,000 recruți. Ungaria va contribui conform acestei urcări în 1914 cu 2388, în 1915 cu 4819, în 1916 cu 7250, 1917 cu 7463, iar în 1918 și încă 5 ani ur-

mători, în fiecare an, cu 7676 recruți mai mult decât până acum.

Contingentul de recruți la honvezime rămâne în 1914 neschimbat, în 1915 se va urca însă cu 2500, în 1916 cu 4000, în 1917 cu 5000, iar în 1918 și încă în 5 ani următori în fiecare an cu 6000 de recruți.

Prin a doua lege, sancționată acum, se modifică conform acestor urcări alineatele 5 și 12 ale articolului de lege XXXI din 1912 și în sfârșit a treia lege stabilește contingentul de recruți pentru anul 1914 și adecă pentru armata comună: 70,406 iar pentru honvezime: 25,000 recruți.

După informația ziarului „Die Zeit” în curând va apare o patentă împărătească prin care se va stabili contingentul de recruți în Bosnia și Hertegovina. Contingentul de recruți în această provincie a fost în 1913 de 7256 recruți în 1914 se va urca la 7638 și apoi în anii următori treptat, cu 8800. Efectivul trupelor recrutate din Bosnia în timp de pace se va urca la 18,500 soldați.

Remanierea guvernului român. O telegramă din București anunță că încă înainte de dizolvarea actualului cabinet, guvernul român se va remania. Se afirmă că actualul ministru de externe d. Emil Porumbaru se va retrage, primind el numai provizor acest portofoliu când s'a constituit noul cabinet român. Portofoliul de externe îl va lua primul ministru d. Ion Brătianu, iar în fruntea ministerului de război va fi numit generalul Iliescu. Actualul ministru de justiție d. Victor Antonescu, va fi numit guvernator al Băncii naționale, iar în locul lui, portofoliul de justiție îl va primi d. Toma Stelian.

Revoluția din Ulster.

— Autonomia Irlandei. —

Arad, 24 Martie.

Cetitorii noștri cunosc luptele grele, mari și îndelungate ale Irlandezilor pentru eliberarea țării lor de sub guvernarea directă a Englezilor. Mai mult de o sută de ani a urmat această luptă vrednică de admirația tuturor neamurilor iubitoare de libertate. Jertfe enorme au adus Irlandezii pentru recăștigarea libertății lor, jertfe în bani, în energii, chiar jertfe de multe vieți. Iubirea lor de neam însă și dorul lor de libertate n'a cunoscut margini. Prin fărâdelegile Englezilor și-au pierdut chiar și limba națională și totuși n'au voit să se facă englezi, ei au luptat cu înverșunare și mai mare pentru națiunea lor și pentru libertatea lor.

Statul englez, azi încă cel mai puternic în lume, a avut să sufere în diferite rânduri zguduituri interne din pricina cauzei irlandeze. În sfârșit s'au aflat bărbați politici englezi cari au început să propage ideea unei înțelegeri cu Irlandezii. Cel mai mare bărbat de stat al Englezilor în veacul XIX Gladstone a luat în programul politic al partidului liberal englez înțelegerea cu Irlandezii, autonomia Irlandei. În diferite rânduri a încercat Gladstone să pună la ordinea zilei această chestiune în parlamentul englez, dar niciodată nu i-a succes să câștige majoritate în parlament pentru legea despre autonomia Irlandei (Home rule), căci sovinișmul fără seamăn al Englezilor odată cu capul nu se putea învoi ca Irlandezii să-și primească autonomia lor națională și teritorială.

Dar e mai puternică vremea decât vrea omului și dreptatea este o putere care se poate împiedeca de azi pe mâne, ea însă în cele din urmă totdeauna va învinge. Așa s'a întâmplat și cu cauza dreaptă a Irlandezilor. Partidul liberal de acum, în frunte cu marele bărbat de stat Asquith și având acesta lângă sine pe energicul său tovarăș Lloyd George a înaintat parlamentului legea despre autonomia Irlandei (home rule). Camera deputaților după desbateri lungi și foarte animate a primit în sfârșit legea aceasta, dar casa lorzilor în două rânduri a respins-o. Dar nici lorzii nu se pot împotrivi până la sfârșit și în cele din urmă a trebuit să se apropie ceasul, când Irlanda își va avea parlamentul său propriu în Dublin.

Și acum în preajma acestei noi învingeri a luptei de desrobire a Irlandezilor, deodată se ridică primejdia, de unde ea nu era așteptată. Partea nordică a Irlandei, provincia ce se numește Ulster

cu orașul Belfast în frunte, cuprinzând 9 județe (comitate) cu 1 milion 600.000 locuitori, englezi de legea protestantă, se opune autonomiei Irlandei și a declarat că nu-și va trimite deputații săi la Dublin și niciodată nu va recunoaște autonomia Irlandei, ci este gata a se opune chiar și cu arma împotriva despărțirii Irlandei de Anglia și pentru susținerea nestirbită a uniunii.

Chestia Ulster este acum cea mai grea problemă a politicii interne engleze. Bărbații de stat englezi sunt în două tabere: unii aprobă rezistența Ulsterienilor și-i îndeamnă la revoluție, alții pretind impunerea home rule-i chiar și cu puterea armatei.

În această gravă situațiune ministrul președinte Asquith a propus, ca Ulsterienii să voteze prin plebiscit, dacă vreau să rămână în autonomia Irlandei, ori vreau să fie uniți și mai departe cu Anglia proprie. Rezultatul plebiscitului să fie obligator pentru 6 ani, când se va pune chestia din nou la ordinea zilei. Ulsterienii nu primesc însă această rezolvire, ci pretind ca să se decidă acum prin lege definitivă ca provincia lor va rămânea pentru toate timpurile unită cu Anglia. Asta însă nu se poate, căci ar fi o vătămare a autonomiei Irlandei și dacă guvernul ar accepta această soluțiune, s'ar răscula Irlandezii. Lucrurile au ajuns la o înverșunare într'adevăr revoluționară. Guvernul englez se află în pragul de a trimite trupe împotriva Ulsterienilor, cari și ei se pregătesc de rezistență cu arma, organizându-și o armată în toată forma.

Și acum s'a dat pe față un fenomen, care inspiră bărbaților de stat englezi cele mai serioase îngrijiri. Chiar în rândurile ostășimei a intrat politica și unii dintre ofițeri au declarat, că nu vor urma comandei, dacă vor fi duși împotriva Ulsterienilor.

Ieri în 23 Martie ministrul de marină Churchill a avut în două rânduri consultări cu ministrul președinte Asquith. Acest din urmă apoi s'a consultat cu arhiepiscopul de Canterbury și după aceea amândoi s'au prezentat domnitorului.

Situațiunea e atât de gravă, că în fiecare moment lumea se așteaptă la izbucnirea revoluției. Unele știri spun, că mai multe sute de ofițeri au abzis de rangul lor. Se șvonește că în mai multe garnizoane au izbucnit revolte militare.

La ministerul de război ministrul acestui resort Seely a avut o lungă convorbire cu ministrul președinte Asquith.

Agenția Reuter cu datul de ieri anunță din Londra, că din divizia de cavalerie garnizonată în Irlanda din 76 de ofițeri 70 au abzis de rangul lor în frunte cu generalul Gough, declarând că nu sunt dispuși a pleca în contra Ulsterienilor. Ministrul de război le-a refuzat cererea și a declarat, că dacă vor primi porunca să plece la Ulster, asta se face numai cu scopul ca să sprijinească poliția la susținerea ordinii.

În diviziile de infanterie 13 și 14 din Irlanda și cea de artilerie nr. 3 toți ofițerii și-au dat dimisia. Regimentele din sudul Irlandei însă s'au supus poruncei de a pleca spre Ulster.

Ministrul președinte Asquith a declarat corespondentului dela „The Times” că plecarea trupelor spre Ulster este numai o dispoziție preventivă cu scopul de a fortifica depozitele de arme și muniții. Nu este mai departe adevărat, că guvernul ar fi dat ordin de arestare împotriva conducătorilor Ulsterienilor. Guvernul speră că nu va fi lipsă a se trimite trupe în contra Ulsterienilor.

Discuție în camera deputaților.

Londra, 23 Martie. — Ministrul de război Seely a făcut declarații privitoare la armată. A spus, că încă Vineri generalul Paget l'a avizat că unii dintre ofițeri ar fi declarat, că între anumite împrejurări ei nu vor putea să dea ascultare ordinelor conducerei armatei. Se pare, că ofițerii au interpretat greșit o întrebare a generalului Paget, adresată lor. Ministrul a declarat, că mișcarea trupelor n'are alt scop decât fortificarea depozitelor de arme și muniții. Toate mișcările s'au făcut la dispozițiile generalului Paget și toate trupele au urmat cu punctualitate și necondiționat comanda primite.

Bonar Law declară, că situațiunea e mult mai serioasă, de cum o prezintă ministrul de război și crede că Asquith nu va putea convinge țara, că mișcările trupelor n'are avea un anumit plan, prin care ar voi să stoarcă ceva dela Ulsterieni, pe cari ar voi să-i intimideze.

Carson comandantul răsculaților și-a așezat tabăra în apropiere de Belfast. Abia sunt însă acolo câteva corturi. Câțiva bărbați îmbrăcați în hainele

verzi de Ulster formează garda lui personală, dar în biserici se țin discursuri la cari însă publicul nu prea reagează.

În vederea acestor tulburări interne amănat călătoria proiectată în Indii.

Oprirea cărților române în Ungaria.

— Interpelarea dlui Nicolae Iorga.

Arad, 24 Martie.

De vre-o câțiva ani guvernul ungar a găsit un nou soi de persecuție contra „poporului român”: a oprit intrarea în țară a tuturor publicațiilor și cărților românești din România. Am scris și am stat în continuu la guvern cerând această măsură de o așa de mare necesitate față de neamul nostru. Zadarnic însă cererea noastră totdeauna a găsit în urechi surde.

Dar, glasul nostru a fost totuși auzit de fraților noștri din România, apoi de român, d. I. Tețu și alți buni frați ai noștri graiu viu și prin scris au arătat străinătății unde merge invidia, ura și tirania rească față de Românii din această cită țară.

Iar acum aflăm din București că d. Nicolae Iorga a adresat un zentant al fraților noștri din regatul ungar d. Nicolae Iorga a adresat — cum am arătat într'un număr recent al zentantului nostru — ministrului de interne, d. Tețu un următoarea întrebare în chestia rei cărților românești în Ungaria:

„Cea mai mare parte din foile românești pot trece în Ungaria. Măsura aceasta în un moment, a fost luată azi din nou de către țile ungurești. Iată eu, am primit îndărătmă chet recomandat, căruia nu i s'a lăsat să intre în Ungaria. Mai mult încă, mi s'au confisecat și foile trimise, inapoiindu-mi-se numai banii leg ca un stat să ia măsurile ce le crede necesare să confişte proprietatea mea, aceasta nu e leg. Mie mi se sevestrează toate publicațiile cari le trimit în Ungaria și aceasta se face cu toate publicațiunile românești.

Față de această măsură, am putea și să ne punde la fel. (Aplauze prelungite și strigăte Bravo!) Ni se confiscă cărțile pe cari le trimitem și pe cari frații noștri doresc să le citească, căci ei simt comunitatea sufletească cu neamul românesc.

Noi nu oprim călindarele și cărțile ungare cari societatea sf. Ladislau și altele le au în Ciangăilor din unele comune din România și Putna, cărți pe cari ei nu le cer. Înțelegem că nici noi nu mai putem tolera acest lucru din unui stat străin. Mai mult mi se atrage că și transitul prin Austria nu mai e permis.

Nu vă cer un răspuns dle ministrului de interne, dar vă rog să atrageți atenția și dle ministrului de externe, și d-voastră ca bun român și știți ce măsuri trebuie să luați. (Aplauze și strigăte de: bravo, din partea întregii camere manifestează timp de mai multe minute.)

În răspunsul său ministrul de interne Mortun declară că, deși d. Iorga nu i-a dat un răspuns la întrebarea d-sale, dar cerând importanța chestiei spune că de mai multă vreme observă o atitudine ostilă din partea guvernului ungar față de cărțile românești și că ministrul, luând act de informațiile pe cari i-a dat d. N. Iorga va cerceta la postu și învețe cu ministrul de externe va lua măsurile ce

vână. (Intreagă camera a primit cu aplauze răspunsul dlui ministru.)

D. președinte *M. Pherekyde*: Am lăsat să se treacă asupra regulamentului, lăsând pe d. Iorga să vorbească. De fapt d-sa a desvoltat aproape o interpelare asupra căreia ministrul nu putea răspunde. Pe viitor voi ține seamă de regulament și înainte de a se pune întrebări, va fi înștiințat ministrul ca să vadă de poate răspunde atunci sau nu. Acum am lăsat pe d. Iorga să vorbească, văzând că e în sentimentul d-voastră al tuturor. (*Aplauze.*)

Drept răspuns la interpeleția dlui N. Iorga din ședința de Vineri a camerei române Agenția telegrafică ungară publică următorul comunicat:

„Relativ la interpeleția dlui profesor Iorga în camera română, direcția poștelor ungare declară, că debitul poștal e detras numai acelor imprimare, cari sunt oprite prin ordin ministerial. În baza convenției internaționale oficiale poștale nu sunt obligate să permită nici transmițutul acestor imprimare.

De altfel punărul ziarelor oprite scade mereu”.

Chestiunea românească în congregația comitatului Bihor.

— Dela corespondentul nostru special. —

Orade, 20 Martie.

Conștiința noastră națională s'a afirmat în mod demn Mercuri în 18 Martie n. cu prilejul tinerii congregației de primăvară a comitatului Bihor. Intre multele obiecte puse la ordinea zilei, era și motiunea comitatului Pesta, care condamnă procedul contelui Tisza pentru tratativele de împăcare cu Români. Comitetul permanent al congregației comitatense din Bihor propune, ca motiunea menționată să se așeze în arhivă. Abia sfârșește referentul cu citirea propunerii și dl Dr. Ioan Ciordaș, membru în comitetul național, se anunță la cuvânt. Toate privirile se ațintesc asupra-i, fiindcă nimenea nu se aștepta să se încingă o discuție din punct de vedere al partidului național român.

Dl Dr. Ciordaș, se miră foarte, că asupra chestiei împăcării cu Români, congregația vrea să treacă la ordinea zilei, în loc, ca chestia să se discute din toate punctele de vedere. Datoria aceasta i se incumbă congregației cu atât mai vărtos, că populația din Bihor aproape jumătate este de naționalitate română. Amintește că chestia împăcării cu Români datează încă de prin 48, când Kossuth însuș a trimis pe Dragoș în Munții Apuseni la Iancu, ca să medieze pacea, însă și atunci Ungurii au pus stavile păcii. Incercări de împăcare s'au făcut și după aceea în mai multe rânduri așa d. ex. pactul lui Mocsonyi cu deputații opoziționali Irányi, Ürményi și Kállay. Se bucură, că contele Tisza a avut curajul să ia firul tratativelor cu comitetul național, care singur reprezintă peste 3 milioane de Români. Detestă însă, că concesiunile puse în perspectivă de Tisza, nici pe departe nu pot să satisfacă pe Români, deși noi nu cerșim ca o pomână dela Unguri îmbunătățirea stării tuturor Românilor, ci o cerem ca un drept.

Oratorul nostru se ocupă mai amănunțit cu chestia limbii de propunere a gimnaziumului român din Beiuș și cu date autentice combinate punctul de vedere al lui Tisza, că n'am avea dreptul, ca limba de propunere să fie cea românească pe toată linia.

Se ocupă cu fraza „ideea unității de stat maghiar” care nu se poate închipi într'un stat poliglot cum e și Ungaria, unde din acest punct de vedere chiar și Ungurii se consideră ca naționalitate și nu națiune.

Amintește multele nedreptăți ce le întâmpină Români din Bihor mai ales pe terenul școlar. Dl Dr. Ciordaș își termină vorbirea cu dorința, ca contele Tisza să continue acțiunea de împăcare cu Români, dar numai așa, ca justele as-

piratiuni ale Românilor să fie pe deplin considerate.

Cugetam, că expunerile prețioase și pline de adevăr ale dlui Dr. Ciordaș, vor produce oarecare rezonanză în șirul Ungurilor din congregație, spre cea mai mare mirare însă a fost ascultat cu atențiunea încordată, — abstrăgând dela unele intreruperi — referitoare la expunerea, că ideea de stat maghiar nu se poate realiza.

Vorbirea dlui Dr. Ciordaș în congregația comitatului Bihor înseamnă o nouă etapă în istoria luptelor noastre naționale. Suntem mândri de atitudinea demnă și bărbătească a dlui Dr. Ciordaș și sperăm că momentul acesta important ne va servi ca îndemn pentru constituirea clubului național român comitatens în Bihor.

(tp.)

Cronică din Paris.

Restabilirea balurilor mascate ale Operei. — Criminalitatea juvenilă. — Un matsch de box senzational.

Paris, 21 Martie.

Nu peste mult se vor restabili balurile Operei, după o intrerupere de vre-o treizeci de ani. Știți de sigur din lăima lor trecută că ele au fost și vor fi mascate. Magnificul monument din piața cu același nume va vedea iar o mulțime veselă, sgomotoasă și misterioasă, năvălind și inghesuindu-se în strălucitele sale. Costume fantastice se vor amesteca cu fracurile de gală, mătasurile vor foșni, colane de perle și riviere de briliante vor scânteia în jurul gâturilor femeiești. Se vor inoda intrigi galante, se vor porni aventuri — numai conspirațiile cari caracterizau balurile mascate de sub imperiul al doilea vor lipsi cu desăvârșire. Ca și în trecut, lojele vor gema de flori și sub adăpostul măștilor de catifea, doamnele din lumea mare vor voi să încerce senzații inedite. Niciodată, ca în nopțile feerice ale balurilor Operei, nivelările sociale nu vor fi mai perfecte. Banditul va interpela pe ministru, proșenetul va sta de vorbă cu diplomatul, ducesa va asculta complimentele băiatului de prăvălie și nici unul nu va ști pe cine are în fața sa. Costumele și măștile de vor ascunde tuturor identitatea. Ea va fi de nepătruns.

Restabilirea balurilor mascate ale Operei trezese în mine amintiri multiple și amestecate. Înțelegeți că nu de amintiri personale voese să vorbesc, ci de reminiscențele, pe cari mi le-au lăsat în suflet atâtea descrieri ale spectacolelor din trecut. În romanele populare pe cari le-am citit în copilăria și adolescența mea am găsit o mulțime de aventuri fantastice ce se legau și se deslegau în nopțile de baluri ale Operei. Imi închipuesc că realitatea nu le-ar respinge din sânul ei. Epoca scânteietoare și frivolă a imperiului al doilea a fost bogată în intrigi galante, în conspirații politice și criminale. Este ușor de imaginat că spectacolul unui bal al Operei seducea atâtea spirite și satisfăcea atâtea curiozități. Oricine avea bani ca să-și plătească intrarea și un costum convenabil care să-l deghizeze, îl putea vizita. Pe aristocrați îi ispătea putința de a se apropia de oamenii din popor, pe burghezi îi atrăgea apropierea nobleței, iar tineretul de orice castă știa că poate să petreacă. Și întreg Parisul și streinii cari îl vizitau da năvală în sala feeric luminată a Operei mari.

Amintirea balurilor din trecut se asociază în spiritul meu cu o vreme tristă și mohorită. Ea evoacă în mine dezastrul francez din 1870, această catastrofă fără de nume care a pus capăt unei epoci ușuratică și daurice.

Contemporanii lui Napoleon al III, sau cel puțin o parte dintre ei, au părăsit atmosfera parfumată a balurilor mascate cu femeile lor frumoase, cu muzica și cu aventurile lor, pentru a pași pe câmpurile de luptă dela Sedan și Saint-Privat. Inoronare tragică a unui șir de ani de petrecere frenetică.

Parizienii vor avea așadar din nou prilejul să pătrundă mascați în sala cea mare a Operei, să danseze cu femei frumoase a căror identitate misterioasă va constitui o atracție mai mult, să bea șampanie în decorul săturat de armonie și greu de flori. Și iar se vor inoda intrigi galante sau se vor pune la cale crime tenebroase sub adăpostul deghizărilor. Pentru moment, mă gândesc la aceia, cari au frecventat acum patruzeci și cinci de ani balurile Operei mari, cari au petrecut, iubit și urit în același decor. Cea mai mare parte dintrășii domn de sigur prin cimitirile Parisului, iar pu-

tinii cari supraviețuiesc sunt niște moșnegi gârbovi și înfrânți. Ce s'a ales din pasiunile, din sărutările, din fericirea lor de demult? Ce se va alege din iubirile și pasiunile celor de azi?

Procesul recent al monstruosului adolescent de cincisprezece ani care a ucis cu o rară bestialitate o familie de fermieri compusă din șapte persoane caracterizează una din laturile cele mai triste ale epocii noastre. O plagă grozavă roade azi societatea franceză: criminalitatea infantilă! Nu e zi ca ziarele să nu vestească asasinat comise de copii. Pentru un gest, un cuvânt sau chiar fără motiv eiucid cu revolverul sau cu cuțitul. Browningul mai ales e arma lor favorită. Un jurnalist parizian a întocmit din simplă curiozitate o statistică a crimelor săvârșite de copii francezi în răstimpul unei luni. Ele sunt numeroase — și de cele mai multe ori motivele cari îi împing pe copii să ucidă sunt tenebroase și vagi. Să spunem că acesta e un semn de decadentă?

Nu credem, căci în Germania, în Italia, în Spania, se petrece același lucru. Vina trebuie căutată în graba de a trăi, în lăcomia de bani, în promiscuitatea care caracterizează epoca noastră. Dacă vrei, adăogați și locul imens pe care îl ocupă azi activitatea tehnică, ori cât de bizar ar părea această aserțiune. Existența și confortul modern sunt complicate cu o mulțime de ajutoare mecanice, automate la cari recurge omul din ziua de azi. Printre dănele arma și în special revolverul sunt pe planul întâi. Nimic mai ușor ca a-ți procura o armă de precizie. Cât despre felul de a te servi de ea, el este și mai ușor.

Generația copilărească a timpurilor noastre este și ea inițiată din vreme în principalele folositoare tehnice. Setea de câștig a părinților i-se transmite și ei. Lesniciunea cu care se procură azi un revolver i se impune fără întârziere. De mici, copiii aceștia sunt lacomi de bani. Ei au învățat dela tatăl și mama lor că banul este unica morală a zilelor noastre. De aceea ei voese să-și procure bani. Când li-e imposibil să ajungă la dânsii, ei caută să înlăture obstacolele și ucid. Spontaneitatea hotărârilor copilărești e prea cunoscută, deosemeni și simplificarea la care supun ei logica. Să deplângem criminalitatea infantilă, dar să nu fim uimiți de ea. Explicarea ei e simplă și clară. Remediul ei este tot așa de simplu: să suprimăm cauza și efectul va dispărea dela sine!

Georges Carpentier, tânărul campion de box al Europei, se va urca din nou pe ring în seara zilei de 21 Martie. De astă dată el va avea în fața sa pe cel mai formidabil adversar pe care soartea i l'a scos în cale. Adversarul acesta este Joe Jeannette, năpraznicul mulatru și una dintre cele trei minuni ale boxului din zilele noastre. El este, alături de negrii Yack Johnson și Sam Langford cel mai temut luptător al ringului modern.

În cronică mea sportivă din Decembrie, vă vorbisem de victoria fulgerătoare pe care Carpentier a re-purtat-o asupra uriașului englez Bombardier-Wells precum și de duelul pugilistic care se pregătea între Sam Langford și Joe Jeannette. Invingător a eșit cel dintâi, dar numai la puncte, căci teribilul mulatru nu a fost niciodată trântit la pământ de vânosul său adversar. În curând el se va măsura cu Carpentier. Sampionul Europei e în drum către cucerirea titlului de șampion al lumii. El este nădejdea celor de rasă albă învinși atâtea vreme de rasa neagră reprezentată de Johnson, Langford și Jeannette.

Eși-va Carpentier victorios și din această grea încercare? Mi-e teamă s-o afirm. Se știe că fenomenalul boxer francez n'a împlinit încă nici douăzeci de ani, și, cu toată știința sa admirabilă, cu tot curajul său de necrezut, cu toată supleta lui minunată el va întâlni în Jeannette un boxer nu mai puțin științific decât el, de un curaj suprauman și de-o mlădiere și musculatură de leopard. Unde mai puneți că George Carpentier va fi handicapat cu zece kilograme. Dacă își va învinge adversarul sau numai dacă îi va rezista până la sfârșit fără a fi pus knock-out, boxerul francez va merita aplauze fără de sfârșit.

Întâlnirea dela 21 Martie va fi pasionantă nu numai pentru Francezi, dar pentru toți cei de rasă albă a căror nădejde unică e astăzi Carpentier. Vă voi vorbi la timp de rezultatul acestui match faimos, precum și de felul cum se va fi desfășurat.

C. R. B.

CRONICA ȘCOLARĂ

Pentru un metod analitic*).

Observațiile mele la răspunsul dlui Boieru în chestia abecedarelor le susțin și pe mai departe. De astădată voiesc să aduc câteva probe pentru adevărarea spuselor din rândul trecut.

Ce e analiza, sinteza?

Analiza e: fragmentarea unui întreg în părțile sale. Sinteza e: reconstituirea unui întreg din părțile sale.

Cum citește adultul, copilul?

La citit adultul face acte succesive, *adună* literile, citește sintetic; copilul *despărtește* vorba scrisă în literile ei constitutive, să-și dea seama despre toate și apoi poate citi cuvântul dintr'odată. Adultul n'are nevoie să despărtească cuvântul în litere, pentru că are o bogată experiență, pe urma căreia cuprinde vorba dintr'o privire de o clipă.

Ce metod să folosim?

Fiindcă copilul citește analizând să folosim un metod analitic. Facem analiză de vorbe și de sunete. Meumann expres se declară pentru un metod analitic și încă să fie mixt (scriptologic) pentru că împreună mai multe centre. Centrul optic (imagina literilor) centrul acustic (imagina, senzația sunetului) centrul motor (mișcarea organelor vorbirii când se pronunță sunetul). Facem analiză optică, acustică, motorică de dragul centrelor despre care pomenii. Analiza o facem în corpul cuvântului, pentru că elementele vorbirii sunt combinate. Altul e *i* în corpul cuvântului și altul e un *i* izolat. Tindem către un realism limbistic. Izolarea e o abstracție și copilul din simplu motiv că e copil, nu-i capabil de abstracții.

Messmer, un pedagog de provincie din Elveția, a spus și Meumann l'a verificat: din clasa a III (a treia) copiii numai citește analizând, ci tinde către felul de citit al adultului. Din clasa a III-a încolo să folosim la citit un procedeu sintetic, din motivul spus și din împrejurarea că, atenția copilului e fluctuantă și face greșeli. În loc de *mare*, citește *tare*. Învățătorii cunosc bine aceste greșeli la citit. — Dacă-i succede învățătorului să fixeze atenția elevului, el (elevul) își corectează greșala. E un lucru greu, dar fiindcă e indispensabil, trebuie îndeplinit. Ernst Meumann: „Vorlesungen zur Einführung in die experimentelle Pädagogik” pag. 262. vol. II. ediția. II. Engelmann. Lipsca.

Pentruca ori-și-ce om laic să poată experia singur felul de citit al copilului și al adultului, fără aparate de laborator și fără pregătiri științifice înalte, și să se convingă despre principiul elementar pedagogic, că copilul citește analizând, n'are decât să dea copiilor, care citesc fluent, un text fără înțeles, și-i va vedea umblând cel puțin cu ochii pe la fiestecare literă și numai după ce va fi perândat literile toate se încearcă să le adune și să rostească cuvântul.

Chiar dl Boieru o spune, că copiii citesc din abcedar analizând în „Călăuza” d-sale, pag. 83. „Astfel vom scrie pe rând, cuvânt de cuvânt, toate, ori cel puțin o parte din exercițiile de citit, aflătoare la fiecare literă din Abcedar, punând pe rând pe câte un elev, să citească de pe tăblița lui” (mai jos două rânduri) „elevii vor *analiza* cu cea mai mare ușurință sunetele din fiecare cuvânt”. De bună seamă cu ușurință fiindcă analizează. Povestea aluia: hoțul de păgubaș.

O inconsecvență deșantată voiesc să relevez din răspunsurile dlui Boier: „Copiii, cari învață după metoda analitică învață să citească în timp mai scurt, după metoda scitică merg câteodată mai încet.” Bine dacă e așa, cum vine d. Boier să ne spue că după sintetica fonomimiceii cu toată

*) Vezi „Românul” a. c., numerii: 19, 20.

incetneala, câteva luni după începutul anului școlar, copiii citesc gazete.

II.

Dacă d. Boieru ar face greșeli numai când vorbește despre teoria fonomimiceii, calea-valea, rămâne literă moartă, dar comite barbarii pedagogice, când se încearcă să pue în practică fonomimica. Voiește să ne dea povestiri pentru elevii clasei întâi și înșiră în „Călăuza” niște platitudini, pretențioase însă. D. Boieru le-a înaintat Academiei Române pentru premiare.

Rândul trecut am reprodus din „Călăuza” dlui Boieru, dela pag. 50, povestea cu mielul, pe care l'a pus d. B. să facă e-e-e când el, sârmanul, își frânse cornițele în gard. Peste grozăvenia asta d. B. a trecut așa de ușor, eu stărui sub acest raport să vedeți ce iscoditor de povestiri e d. B.

Un copil (pag. 48) scobora pe o scară. Intr'o mână avea două ouă, cu cealaltă se ținea de scară. „Când a fost însă pe la mijlocul scării, un ou i-a scăpat din mână și s'a spart. Atunci Niculiță și-a ridicat mâinile cerc deasupra capului și mișcând capul în semn de compătimire zise: o-o”. Niculiță, sigur, nu și-a luat mâinile de pe scară, d. B. n'o știe, dar el știa că-și pierde cumpăna și cade. O povestire fără fond real.

„Călăuza” la pag. 61 pune pe un copil să-și uite cu totul de carte „Toată ziua era cu praștia în mână și pușca cu ea după paseri”. Asta e educația negativă a lui Rousseau!

„Un om (pag. 64) avea o fetiță și un băiat. Anicuța mergea la școală, iar Gheorghe era mai mic decât ea. Odată părinții lor s'au dus de dimineață în câmp la lucru, iar copiii au rămas acasă, durmind”. Auzi minune, oameni! ăștia și-au pierdut mințile. Să lase ei niște copii nevrăstnici singuri acasă și să-i lase *durmind*, fără să le spue nimic, barem unde le e mâncarea. Băiatul s'a deșteptat, spune povestea, și cu toate că el auzise ceasul în casa lor și mai înainte, d. B. îl pune să-i fie frică, să gândească că-i un hoț în casă, care face t-t-t. Ce aberație!

La pag. 67 un copil se joacă cu sloi de gheață. I-se roșesc mâinile de frig, cum ținea sloiul, el suflă în pumni să-și încălzească, da prin minte nu i-a dat să arunce sloiul jos. Asta-i un copil exotic.

Să vă dau și o trilogie: Un copil somnoros cască: *a* (pag. 52), „tatăl-său îi bagă amândouă mâinile prin păr, ca să-i spărie somnul, părul îi sta ridicat”, copilul s'a pus pe plâns; *ă-ă-ă* (pag. 72). Mamă-sa, miloasă, cumu-s femeile i-a netezit părul odorului ei, da copilul plângea înainte numai cât acum făcea: *ă-ă-ă*. Hoțu, avea meșteșugul plânsului, plângea cu nuanțe (p. 72).

Pentru d. B. „porcul când îl junghie face: *i* (50), ciasul: *t* (64), toba, dacă o lovești, face: *d* (65), „învățătorul dă cu pumnul în spatele băiatului”, bufnitura asta face: *b* (66), un copil care gargarizează medicina face: *g* (69), copilul, care suflă în pumni de frig, face: *h* (67). Unde-i intonația articulată a sunetului: *h* și a celorlalte. Numai prin o închipuire transcendentală, poți să crezi așa ceva.

III.

D. B. începe cu sunete izolate și le i-a de unde nu-s. Spune că și popoarele sălbatice au învățat și învață și acum la început numai sunete.

Du-l pe un copil într'o pustietate, unde să guite porcul, să latre cănele, să mugiască vaca, să vâjăe vântul, va învăța copilul acesta să vorbească până nu va auzi vorbele din gura mame-s-i, din care vorbe să estragă sunete pe care organul vorbirii lui, îl crește în perfecționare, să le poată reproduce? Copilul numai după ce va fi învățat dela cei din casă să pronunțe pe *m*, pe *u*, va observa că vițelul face *mu*: Copilul găsește aplicarea sunetului și în natură, și are atunci o deosebită bucurie. Intr'un abcedar german (A. Tollert: „Neue Fiebel” Berlin 1912) neamțul după ce cunosc copiii litera: *sch*, le pune un tren în carte, dedesubtul lui scrie: *sch-sch-sch*. Par'că văd pe copii, cu fața radioasă, cum sorb din ochi ilustrația și ex-

plicația. E un realism binefăcător care întuneacă formalismul sec al abecedarelor noastre.

De încheiere țin să spun cum se învață cititul și scrisul la școala din Dortmund (Dortmunder Arbeitschule), unde Meumann cu autorizație specială își practică credințele-i pedagogice. Fiecare copil are fixată la banca lui o cutiuță cu litere de tipar din carton, (Lesekasten). Se spun povești. Forma desvoltătoare. Se iau cuvinte din poveste, se *analizează*; sunet de sunet, literă de literă, copiii cu literile lor tipăresc.

Știu, însă, că numai un om de bună credință se va lăsa convins despre cele ce am înșirat eu aici.

Toma Cocșiu.

P. S. După terminarea acestui articol am primit Nrul 26 al „Românului”, unde la cronica școlară dl Ioan de Lemeny îl dă de gol pe dl Boieru chiar cu profesorul univ. C. R. Motru.

Audițiunea muzicală declamatorică a domnișoarelor române din Deva.

Deva, 23 Martie.

Pentru anumite suflete de elită, nu există mai mare bucurie decât sentimentul altruistic. Acesta este seva care le întărește și fără de care nu ar putea fi fericit dacă nu ar trăi numai pentru sine, ba s'ar înverzi la față și atunci dacă ar afla că alții fac bine în lume.

Aceste sentimente ce stau în vecinic antagonism unul cu altul ca și căldura cu frigul, lumina cu întunecul, a fost și vor fi totdeauna pe pământ.

Sentimentul altruistic se manifestează în chipul de a ajutama pe cei lipsiți mai vartos, — este iubirea de-apropelului precum ne-a povățuit însuș Mântuitorul.

Iar aceste precepte unde și-ar afla un cuibșor mai prielnic, mai căldicel, decât în colțișorul inimii de femeie.

Astfel domnișoarele noastre, viitoarele Române laborioase, pătrunse de sentimentul de caritate, s'a achitat în mod briliant aranjând în 20 Martie, un mare jour împreunat cu producțiune muzicală.

Și, ca spese de aranjare să nu se facă, și ca venitul întreg să rămână în favorul orfelinatului contemplat de uniunea femeilor rom., presidenta Reuniunii femeilor rom. dna Elena Hossu-Longin, li-a oferit spațiosul său salon, unde se adunase o mare parte din inteligența din loc, ba chiar și odăile de a lături erau pline de lume.

Punctul 1. „Cântecul străinătății” l-a cântat corul de domnișoare.

Cine poate descria farmecul ce emana din aceste gingașe vlăstare. Le priviam cu ochi înduioșați când cu glasul lor argintiu cântau refrenul „fie pâinea cât de rea, tot mai bine n' țara mea”...

Numărul 2. Danses Roumaines de Chovan s'a cântat la pian pe patru mâni de cătră drăgălașele domnișoare Lucia Hossu și Viorka Schuster cu multă precizie și un brio însufletit.

Apoi urmă capricis de Chopin și o horă de Bredicean, cântat la pian cu atâta bravură de d-șoara Alexandrina Moldovan, încât ne îndreptățește a spera că în viitor vom avea o artistă de pian în dsa.

„Nedumerirea” de Cosbuc arare ori va fi fost interpretată cu așa nuanțări delicate, discrete, ca și acum prin declarația d-rei Aneta Benghea.

Ka 12.

Teleton Nr. 467.

Kardos Gyula,

e. mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Haromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre.* felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate

D-ra Ana Savu ne delectă cu un nocturn de Chopin și o veselă Ardeleană, cântate pe violină cu mult temperament — și acompaniată de d-ra Viorică Schuster.

Piesa de efect, Danses Roum. de Lubic, executată la pian cu mare dexteritate și variații coloristice de d-ra Veturia Rusan.

De încheiere iar se cântă de Costescu „Plugarul” tot de corul domnișoarelor, a silfidecelor *plugărese* în ogorul binelui obștesc.

Publicul a bisat piesa. Altcum toate piesele au fost cu însufletire aplaudate.

La finea producțiilor muzicale, dna Elena Hossu-Longin, a mulțumit în cuvinte pline de elanul unei inimii iubitoare, a unei minți vecinic iscoditoare de a promova în cevaș chip cauzele cele bune și sfinte cari îi formează idealul vieții.

Le-a mulțumit, că au înțeles, ele, așa de tinere, încă, de pe acum glasul chemării acelor oropsiți; că au grăbit prin prestațiuni muzicale, prin suave acorduri să verse dulcile melodii românești în pepturile noastre, cari melodii umezesc ochii și topesc orice împietrire internă, făcându-ne a contribui și noi cu obolul nostru — astfel adaugând și ele, tinerele fetițe, o peatră la temelie clădirii unui asil pentru copiii nimeriți, acești desmoșteniți de soarte.

Apoi adresându-se către d. părinte Curea îi exprimă și dsale mulțumită pentru zelul cu care a instruit d-soarele ca să cânte în cor.

În fine ceaiul se servi cu sandwichuri — toate fabricațiuni ale mânuțelor delicate. Și aici mai trebuie să amintesc o artistă. Am numit pe d-ra Marietta Olariu care și-a dat concursul la pregătirea gustuoaselor sandwichuri. Last but not least, căci această artă a fost totdeauna în mare vază, dar la noi cât și la strămoșii noștri în Roma.

Da a fost aceasta o seară prea plăcută plină de intimitate românească, unde a lipsit orice notă discordantă de străinism și de chelneri. Totul se contopia ca într-o mare familie mai vârtos că mamele își aduseră și copiii, începând dela vârsta de 4 ani, astfel d-lor puteau gusta plăcere fără grijă că se fac micuții acasă. Acest popor mititel era într-o odaie de-alături de unde străbătea marea veselie până la noi, iar d-na casei, Elena Hossu-Longin ca zina din povești, îi desmierda și le distribuia dulceturi. Probabil își va fi zicând dsa: „Lăsați copiii să vină la mine”.

Adevărat, d-na Hossu-Longin a mulțumit tuturor că au participat, iar dsale cine-i va mulțumi?

Copiii nimănui!

Correspondent.

Cronica externă.

Retrocedarea Basarabiei(?). „Berliner Tageblatt” are știrea că țarul Rusiei cu ocazia născătoriei marelui principese Olga cu principele Carol al României, va da fetei sale zestre o parte din Basarabia (județele Cahul, Bolgrad și Ismail) ocupate de Rusia după războiul din 1877.

Știrea a făcut mare senzație în România, cu atât mai vârtos că cercurile diplomatice nu caută să o desmintă. Consulatul rusesc din București confirmă chiar, că, de fapt, țarul ar fi aplicat să retrocedeze Basarabia, însă nu ca făcând parte din teritoriul României, ci ca un teritoriu neutru, administrat de principele Carol, care va primi titlul de mare duce rusesc.

Logodna principelui român cu fiica țarului va avea loc probabil încă în săptămâna aceasta (28 c.); căsătoria însă va avea loc abia la vară.

Împăratul Wilhelm în Viena. Ieri Luni, împăratul Wilhelm a fost oaspele M. Sale monarhului Francisc Iosif. Din acest prilej capitala Austriei a îmbrăcat haină de sărbătoare. Des de dimineață o

companie de onoare din regimentul de casă al Vienei „Hoch und Deutschmeister” în frunte cu orchestra regimentului a ieșit la gara din Penzing, iar o mulțime enormă a ocupat toate străzile ce duc dela această gară până la palatul împărațesc din Schönbrunn. Pe la orele 10 înainte de amiază se afla în gara împodobită toată lumea oficială, membrii guvernului, generalii, întreg personalul ambasadei germane în frunte cu ambasadorul Tschirschy, corpul diplomatic, consiliul și primarii Vienei. Au sosit apoi pe rând toți membrii casei domnitoare aflători în Viena și în sfârșit M. Sa monarhul în trăsura de gală a curții. Pe întreg parcursul dela Schönbrunn până la gara din Hietzing, mulțimea pe străzi i-a făcut ovații furtunoase monarhului.

M. Sa sosind în gară îmbrăcat în uniforma de gală a regimentului de gardă german, a primit raportul comandantului companiei de onoare apoi s'a întreținut cu arhiducii, miniștrii și generalii prezenți. La orele 11 fără două minute șeful gării a anunțat M. Sale sosirea trenului.

M. Sa s'a oprit imediat în locul unde avea să se oprească vagonul cu împăratul Germaniei. Muzica a cântat imnul casei domnitoare germane la intrarea în gară a trenului de curte. Împăratul german sta pe scara vagonului salutând în ținută militară. Oprindu-se trenul cei doi domnitori s'au îmbrățișat și s'au sărutat de două ori, strângându-și apoi mâinile foarte călduros. Împăratul german îmbrăcat în uniforma de mareșal austro-ungar, s'a întreținut cu arhiducii, cari toți purtau uniformă germană, cu ambasadorul Tschischky, cu miniștrii și cu generalii.

Foarte călduros l'a salutată împăratul Wilhelm, mai cu seamă pe principele de Cumberland, care de prezent petrece în Viena și venise și el la întâmpinare.

După ce s'a trecut în revistă compania de onoare au luat loc în trăsura de gală: împăratul german sezând de-a dreapta. Pe întreg parcursul drumului până la palatul din Schönbrunn trăsura a trecut printre cele două cordoane de soldați, la spatele cărora mulțimea făcea ovații însuflețite înaltului oaspe.

În palatul din Schönbrunn împăratul Wilhelm a fost întâmpinat de arhiducese, apoi a fost condus de însuș M. Sa monarhul Francisc Iosif în apartamentul pentru oaspeți ai palatului.

Înainte de prânz împăratul Wilhelm a primit, la orele 12 și jumătate, vizita principelui de Cumberland, apoi a primit în audiențe pe ministrul de externe contele Berchtold și pe primul ministru ungar, contele Tisza.

După prânzul festiv de curte, la care au luat parte și contele Berchtold și primii-miniștri ungar și austriac, împăratul german a reîntors vizita principelui de Cumberland în castelul din Penzing. Vizita a ținut aproape o oră întregă.

Reîntors la Schönbrunn, împăratul Wilhelm, la orele 4 și jumătate însoțit de M. Sa monarhul a plecat la gara din Hetzendorf, de unde a luat trenul, după o despărțire foarte călduroasă.

Întreagă presa din Austria și Germania scriind despre vizita împăratului german în Viena, accentuiază întărirea relațiilor prietenești austro-ungare-germane și solidaritatea triplei alianțe.

Situația în Albania. Se anunță din Roma: Ofițerul grec din târgul Driscian a invitat pe comandantul jandarmeriei albaneze dintr'un sat din apropiere să ocupe zisul târg. Pe când însă jandarmeria se apropia de Driscian, o numeroasă ceată de comitagii greci a năvălit asupra ei. Câțiva jandarmi albanezi au fost uciși iar alții răniți. Jandarmeria, primind ajutoare, s'a întors la Driscian dar în acest timp Grecii părăsiseră localitatea. Guvernul din Atena a trimis pe prefectul din Corfu la Durazzo, spre a se înțelege cu guvernul albanez în chestiunea pacificării Epirului, cerând în același timp sprijinul marilor puteri întru înlăturarea acestei misiuni.

Guvernul grec, după cum se anunță din Atena, voind să evite orice fel de turburări, a interzis meetingul ce trebuia să aibă loc în favoarea cauzei epirote.

Din Roma se confirmă știrea că princi-

pele de Wied va vizita pe împăratul Germaniei în timpul șederei la Corfu. (A. T. I.)

Spectrul războiului. Germania se simte astăzi ca totul descăsurat. Ea dăduse exemplul înarmărilor. Printr'o sfortare care o costă peste un miliard, Germania dăduse armatei sale o putere formidabilă. Austro-Ungaria față de atitudinea Germaniei își mărise efectivele spre marea supărare a Ungurilor cari strigă pe toate tonurile că înarmările îi ruinează.

Franța a fost nevoită, față de atâta înarmare să revie la serviciul de trei ani.

Acum, Rusia vrea să înlocuiască greutatea mobilizării ei prin mărirea numărului soldaților, ea va spori armata ei cu 50.000 de oameni. Ceea ce înseamnă că va avea sub drapel un efectiv de 1.700.000 de soldați.

Sfortarea Rusiei, era pregătită de multă vreme. Marea întrunire secretă, care s'a ținut la palatul Tauride, n'a făcut altceva decât să pue, pe șefii Dumei în curent cu situația pe care o creiau împrejurările.

Pentru a se găsi suma de 1300 milioane, cât este nevoie pentru a executa, planurile statului major, Rusia va recurge la noi monopoluri, se spune că vor fi impuse tutunurile, petroluri. Cheltuielile necesitate de sporul efectivului armatei rusești vor fi eșelionate pe trei exerciții budgetare.

Se cunosc sfortările desperate ale Germaniei de a putea deveni puterea cea mai mare pe apă. Aceste sfortări au avut de efect că Anglia și-a mărit de trei ori forța navală și a putut să-și păstreze cu modul acesta o mare superioritate.

Acum, scrie ziarul „Times”, sentimentul care domină sferele diriguitoare germane, este acela al zăpăcelei.

Ce va face kaiserul? Va urma cu mărirea armamentelor? Se va opri sau poate...?

Ceeace este de netăgăduit e că Europa este la o cotitură a istoriei sale.

Astăzi presa germană și-a pierdut acel caracter de omogenitate. Azi vedem apărând unele ezități în ceea ce privește vechile amenințări, cu care Berlinul sfida diplomațiile străine ceeace înseamnă că în cercurile conducătoare ale Germaniei a început să apară o explicabilă teamă față de înarmările din celelalte state, concomitente cu sporirile de efective ale armatei germane.

Nouă jertfe pentru cetitorii noștri.

— Apel către toți Românii buni. —

Arad, 24 Martie 1914.

Cetitorii noștri vor fi observați că începând dela 1 Martie nou „Românului” i s'a dat puțința de a aduce în fiecare dimineață toate știrile importante, interne și externe, cari sosesc la Budapesta ori la Viena până la orele 12 din noaptea; cele senzaționale chiar și mai târziu. În chipul acesta cetitorii „Românului” sunt informați despre toate întâmplările din țară și din străinătate chiar cu o zi mai înainte decât toți aceia, cari își iau informațiunile din ziarele provinciale ori fie și din cele mai de frunte ziare din Budapesta ori din Viena. Acest serviciu informativ însă ne impune cheltuieli noi de mai multe mii de coroane pe an.

„Românul” este susținut de cei mai de frunte scriitori ai neamului nostru și ne-am dat osteneții enorme ca ziarul acesta să devină ceeace trebuie să fie: lumina vieții noastre românești și cel mai înflăcărat organ pentru propaganda aspirațiilor noastre naționale. Au fost mari jertfele cari s'au adus și imense energiile cari s'au cheltuit în acest scop, dar noi totuși simțim că avem încă mult de jertfit și foarte mult de muncit până când „Românul” va ajunge la cuimea, unde îl dorim. În timpul apropiat paginile acestui ziar vor trebui sporite, cuprinsul lui îmbogățit și variat. Avem în scopul acesta asigurările cele mai îmbucurătoare din partea fruntașilor vieții noastre literare, școlare, bisericești și economice și nu ne îndoiim, că în timp relativ scurt ne vom apropia de scopul dorințelor noastre.

În munca noastră însă, pe care o săvârșim pentru întărirea acestei cetăți a ființei noastre naționale aici la marginile cele mai apusene ale teritoriului nostru etnic, unde zilnic oferim piepturile noastre loviturii valurilor dușmane, avem cea mai ardentă lipsă de sprijinul tuturor Românilor cinstiți. „Românul” a ajuns, ce e drept, la acel număr de abonați (acum buni plătitori), la care nu a fost niciodată vr'un ziar românesc dela noi (aproape de 5000), dar totuși pentruca să putem aduce acest ziar la culmile, unde el trebuie să fie, numărul abonaților noștri ar trebui cel puțin dublat.

Se apropie acum luna lui April, al doilea trimestru al acestui an și noi ne grăbim a repeta rugămintea noastră către toți Românii cu dor și iubire pentru neamul lor și cu înțelegere pentru rostul acestui ziar: săriți în ajutorul nostru! Dacă fiecare abonat va câștiga încă unul, scopul nostru este aproape de împlinire. Adresăm rugămintea noastră nu numai Românilor din Ungaria și Ardeal, dar și fraților noștri din Regat, cari nu pot da un sprijin mai efectiv cauzei sfinte, pentru care ne jertfim, decât abonându-se la „Românul”, acest drapel curat al aspirațiilor noastre naționale.

Credem că apelul nostru va fi ascultat.

Redacția „ROMÂNUL”.

Telegrame primite noaptea.

Revoluția din Epir.

Atena, 24 Martie. — Zilele trecute jandarmeria albaneză concentrată în Epir, a avut mai multe ciocniri sângeroase cu răsculații. Mai crâncene au fost luptele dela Schalesi și Ariezza, cari au durat 5 ore. În localitatea Odriciani cretanii sosiți în ajutorul revoluționarilor au atacat trupele de jandarmi: sunt 22 morți din partea jandarmilor și 17 din partea răsculaților. Lângă Tettelini ieri au fost ciocniri sângeroase: sunt 40 de morți și numeroși răniți. Luptele continuă pe mai multe fronturi.

Alegerea podestei în Fiume.

Fiume, 24 Martie. — Guvernorul, contele Mark Wickenburg a convocat pe neașteptate pe nou aleșii membri ai reprezentanței pentru azi după amiază la o ședință extra-ordinară. La ordinea de zi a acestei ședințe au fost puse din partea guvernorului două puncte: depunerea jurământului din partea noilor membri și alegerea primarului (podesta). Procedura aceasta a guvernorului Wickenburg a provocat o adevărată revoltă între locuitorii orașului. Membrii reprezentanței voiau să împiedece cu ori ce preț ținerea acestei ședințe. Președintele de etate al reprezentanței înainte de a-i putea imana, guvernorul rescriptul privitor la convocarea ședinței extra-ordinare, a plecat din Fiume. Guvernorul nu a putut imana rescriptul nici celui de al doilea președinte de etate, căci și acesta plecase. Cu toate acestea guvernorul Wickenburg a amenințat că va ține ședința azi după amiază, chiar și în cazul când nu se va prezenta nici un membru. Contele Wickenburg a recurs la această forță, bazat pe statutele orașului Fiume, în senzul cărora, membrul reprezentanței care absentează dela o ședință își pierde mandatul fără ca să mai poată fi reales în ciclul respectiv. Ședința convocată de guvernor, după ce s'au luat toate măsurile de siguranță pentru eventuale demonstrații, s'a ținut totuși azi. Podesta al orașului Fiume a fost ales cu 52 voturi Richard Zanella.

Turcii agită contra Grecilor.

Constantinopol, 24 Martie. — În numărul său de azi ziarul „Jeune Turque” publică un articol fulminant împotriva Grecilor, acuzându-i că ar fi asasinii multului din insula Chos. Organul junilor turci propune ca Turcii să ia aceleași măsuri de retorziune față de Greci.

Impotmolirea unui vas de război.

Cristiania, 24 Martie. — Torpilorul rus „Batan” s'a împotmolit pe o bancă de nisip în apropierea coastei norvegiene. Din cauza mării agitate de furtună torpilorul e amenințat să se scufunde. Mai multe vapoare au plecat în ajutorul torpilorului.

Sosirea împăratului Wilhelm la Veneția.

Veneția, 24 Martie. — Azi a sosit aci la orele 9.40 împăratul Wilhelm. El a fost întâmpinat în gară de autoritățile civile și militare. Împăratul german s'a dus apoi pe bordul yachtului Hohenzollern, unde trecând în revistă compania de onoare, a lăudat curajul și vitejia matrozilor, arătate cu prilejul nenorocirii vaporului Santa Elisaveta.

Criza guvernului francez.

Paris, 24 Martie. — Agenția Havas e autorizată să desmintă știrile lansate privitor la o iminentă demisionare a cabinetului Doumergue. Se constată că între membrii guvernului e o înțelegere perfectă și știrile despre o desbinare în sinul guvernului sunt pure combinații. Guvernul Doumergue are o majoritate atât în cameră cât și în senat.

Raportul dintre statele triplei alianțe și Rusia.

Petersburg, 24 Martie. — „Nowoje Wremja” publică un alt senzațional articol dela un distins bărbat de stat al Rusiei. Autorul articolului se bănuiește a fi contele Witte. Autorul continuă cu desvăliri asupra relațiilor dintre Rusia și singuraticile state din tripla alianță. În chestia „Fachoda” Italia s'a adresat Rusiei pentru mijlocirea unei aplnări pașnice a acestei chestii. Înainte de războiul ruso-japonez Germania a avut o atitudine binevoitoare față de Rusia, luând apărarea acesteia. Relațiile bune dintre Germania și Rusia o dovedește și scrisoarea împăratului Wilhelm către cancelarul său Bülow cu prilejul conferinței din Algeraciras. Autorul articolului constată că statele din tripla alianță se înțeleg singuratic foarte bine cu Rusia și numai în bloc nu există această înțelegere.

Un acord între statele triplei alianțe privitor la Marea Mediterană

Paris, 24 Martie. — Clemenceaux publică în ziarul său „L'home libre” un senzațional articol despre tripla alianță, în care afirmă că între statele triplei alianțe afară de contractul de alianță mai există și un acord privitor la Marea Mediterană.

Ambasadorul italian din Paris Titoni, fiind întrebat asupra adevărului, a desmintit existența vre-unui astfel de acord. Contra declarațiilor ambasadorului italian își menține afirmația.

Cutremur de pământ.

Zagreb, 24 Martie. — Astăzi la ora 10 și 15 minute a. m. în localitatea Prašici s'a simțit un puternic cutremur de pământ, care a ținut mai multe secunde. Locuitorii speriați au fugit la câmp; unele case s'au deteriorat.

Noul interogator al dnei Caillaux.

Paris, 24 Martie. — Astăzi după amiază dna Caillaux a fost din nou interogată de judecătorul de instrucție. În tot timpul criminala a fost calmă și a repetat declarațiile făcute la interogatoarele de mai înainte.

Ciocnire de vapoare.

Berlin, 24 Martie. — În apropiere de localitatea Köpenick pe râul Spree un vapor de persoane s'a ciocnit cu un remorcher. Vaporul s'a scufundat în câteva minute. Dintre călători șapte s'au înecat. O mulțime de curioși au plecat din Berlin la locul catastrofei.

Chestia aviatorului Berliner.

Berlin, 24 Martie. — Deputatul Wasserman a interpelat astăzi în Reichstag în chestia aviatorului german Berliner, care trecând granița din întâmplare acum câteva luni cu un dirijabil sistem Zeppelin, a fost arestat de autoritățile rusești sub pretext de spionaj. Secretarul de stat Fliege a răspuns că Germania va interveni ca aviatorul în cel mai scurt timp să fie eliberat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Martie 1914

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, în unele locuri plo.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, plo.

Temperatura la amiază a fost 10.0 C.

O RUGARE CĂTRE COLABORATORII NOȘTRI. Rugăm pe toți colaboratorii noștri precum și pe acei prieteni scriitori ai ziarului, cari ar dori să contribuie cu vre-o lucrare pentru numărul de Paști al „Românului”, să ne nevoiască a-și trimite lucrarea lor cel mult până în 27 Martie st. vechiu, căci lucrările ce vor sosi aici mai târziu din motive tehnice nu se vor publica în numărul de Paști.

Lipsa numărului nostru de azi. Cetitorii noștri vor fi fost de bună seamă neplăcut surprinși, că azi n'au primit „Românul”. De ce ziarul nostru azi n'a apărut. Vina este a cablului electric, care deja ieri spre seară pe orele 6 și-a sistat funcționarea. Deodată alina redacție, cât și în atelierul „Concordiei” stins toate becurile electrice și noi am rămas în întunec. Asemenea au pățit însă și cei din preajma caselor noastre. Am intervenit numai decât la direcțiunea stabilimentului electric, de unde a și pornit imediat cercetarea cauzei, pentru care ni s'a oprit puterea electrică.

În curând s'a constatat, că s'a deteriorat undeva însuși cablul și astfel repararea nu putut face numai decât. Lumină am avut pe la orele 10 din noapte prin legătura cu sârme, cari funcționau, dar nu ni s'a putut servi puterea, care să fi putut pune în care mașinele de cules și cele de tipar. Azi la orele 8 din zi au fost terminate lucrările de reparațiune. Astfel scoaterea ziarului a fost imposibilitate fizică. Cerem scuze cetitorilor noștri pentru acest regretabil accident. În schimb azi scoatem ziarul în extenză dublată.

Conferența publică dela școala civ. de fete. Duminecă s'a ținut ultima conferință din ciclul aranjat de Reuniunea femeilor române din Arad și jur. Publicul a manifestat și de astădat acelaș interes și sala încăpătoare dela școala civ. de fete a fost plină. Corul elevelor a cântat o rugăciune sub conducerea prof. seminarial d. T. Lugojan; a fost viu aplaudat, ca în deauna. Iulia Cărăbețiu elevă de cl. IV. civ. de fete a declamat din St. O. Iosif, balada Grăia povestea Năframa.

D. prof. sem. Silviu Bejan a citit conferința despre feminism, legând atenția publicului dela primele cuvinte prin asemănările drăgă și glumețe presărate în tot firul vorbirii. Început explică noțiunea feminismului, arătând apoi că în toată bună vremea a fost discutată această chestiune, dar în forma de astăzi numai dela revoluția franceză, când de călău învățăturilor, cari au pregătit revoluția s'a ghetat și ambiția femeilor și cer rol în conducerea statului. Conferențiarul amintește de mințile feministe din ziua de astăzi și demonstrează că femeia numai atunci își îndeplinește rolul ei, când rămâne în cadrele ce fixează natura. Împărătesele și regentele nu sunt cu nimic mai mari, decât mamele care au dat omenimei bărbații de valoare, care au dus dezvoltarea omenimei cu ei înainte. Chiar regentele, amintite din partidele feministelor ca dovezi grăitoare despre mințile femeilor, sunt mari numai prin faptul că au știut aprecia bărbații de stat din vremea lor și au lăsat drum liber influințelor minților

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă,

(97-)

cesare la conducerea unui stat. Arată apoi influența binefăcătoare ce au exercitat-o femeile asupra neamului omenesc prin actele de însufletire și de sentiment, pe cari ele le pot îndeplini cu mai multă competență decât bărbații. Aminteste ca exemplu chiar Reuniunea femeilor române din Arad și din alte locuri, și încheie că femeia, când va deveni camerada noastră, va pierde neapărat nimbul de poezie care o înconjură astăzi, iar lumea va respira o atmosferă nesuferită de mediocritate va sfârși cu orice idealism, pierzând baza ori-cărei civilizații superioare. Conferența dlui Bejan a fost viu aplaudată.

Cleonicul de c. III. I. Morariu a declamat „Doina” poetului G. Coșbuc cu interpretare sigură; iar d. T. Lugojan a încheiat serata cu alte două cântări bine alese și frumos executate din partea elevelor dela școala civ. de fete din loc.

O sărbătoare mare. România va sărbători în 14 Martie v. a 35-a aniversare dela proclamarea ei ca regat.

În 4 Martie v. 1881 votul unanim al reprezentanților națiunii l'a proclamat pe principele Carol, rege al României.

Ziuade 14 Martie v. va fi sărbătorită cu toată solemnitatea. Din acest prilej se va celebra la Metropolie în București un Te-Deum.

Un cnagiu lui Octavian Goga. Joi seara, după primul act al „Domnului notar”, care continuă cutriumf la Teatrul Național din București, un număr de admiratori i-au oferit poetului, în nmele casei de lectură „Petre Liciu”, o coroană de lauri.

Dela Soc. ortodoxă națională a femeilor române Din București ni se scrie: „Soc. ortodoxă națională a fem. române, a hotărât a da o a douăzeci și două literară sub presidenția dlui Gh. Diașandy. Aceste sezători au de scop a răspândi gustul literaturii românești în publicul nostru, cât de puțin în curent cu evoluția artistică dinară.

Doamele din comitetul organizator fac un apel călăros către persoanele doritoare a petrece căva clipe plăcute, ascultând pe unii din cei mai e seamă scriitorii ai noștri, să ia parte la sezătoarea care va avea loc Joi, 13 Martie v. ora 5 p.n. în sala Liedertafel. Vor citi din operele lor nii: G. Coșbuc, D. D. Pătrășcanu, D. Nanu, H.G. Lecca, Al. Cazaban, Cincinat Pavelescu, va cânta dna Camilia Udrischi, dna Mihălescu va spune monoloage.

Cheșă română și presa străină. Ziarul „Hamburger Fremdenblatt” scrie:

O nouă problemă s'a ivit la orizont. E vorba de probma românească.

Româii au pus statului ungar cererile lor; Magharile-au respins însă.

Până la războiul balcanic, România se apropiase deripla alianță, deoarece Români formează imarea slavă o insulă etnografică, întocmai cși Maghiarii. România simte că este o piedecă calea Rușilor și panslavistilor, dar trebuie și aperi și naționalitatea, aceasta fiind o cstie de viață. Din această cauză a căutat întocmai să se asocieze triplei alianțe.

Dela cea din București însă, raporturile cu puteri triplei alianțe au fost turburate. Cei ce au cut greșeala, trebuie s'o repare.

Alexanu Berzeviczy scrie în ziarul „Neue Freie Presse” asupra discuției din camera ungară în cltia românească:

Problema a fost tratată în mod obiectiv de către toți actorii. S'a recunoscut în unanimitate, că niun factor conducător nu se gândeste în Uaria la o maghiarizare cu forța.

O înțelere va veni, firește într'un viitor a-

propriat. E nevoie numai ca opoziția să nu opună piedeci operei de pace”.

Doamna Lucia Cosma acasă. După cum suntem informați din Timișoara tinerimea română cu sprijinul întregii societăți române de acolo, a obținut binevoitorul concurs al apreciatei noastre artiste, dna Lucia Cosma pentru aranjarea unui mare concert urmat de dans. Tot pentru concertul acesta s'a obținut și concursul tenorului Ionel Rădulescu. În vederea reușitei acestei festivități — care se va ține a treia zi de Paști — s'a început deja a se lua toate dispozițiile de lipsă și suntem siguri, că tot așa de bine va succede, ca și „Sezătoarea” de acum doi ani, care și acum ni-e încă în vie memorie.

Studentii universitari din Cernăuți și Iași — la Constantinopol. Primim din Cernăuți următoarele: După cum se știe în cursul acestei luni universitatea din Cernăuți în unire cu cea din Iași va face a excursie la Constantinopol. În vederea acestei excursii în orașul nostru s'au făcut deja toate preparativele. Comitetul însărcinat cu conducerea excursiei lucrează actualmente la legalizarea actelor de formalități și la vizarea pașapoartelor.

Până acum s'au anunțat peste 100 studenți și foarte mulți profesori și profesoare. În drum excursioniștii vor vizita și următoarele localități din România: București, Iași, Galați și Constanța. Se crede că guvernul român va pune la dispoziția excursioniștilor un vapor special, deoarece se crede că numărul lor va fi de cel puțin 400, împreună cu cei din Iași.

E pentru întâia dată, când universitatea locală aranjează astfel de excursii cu o universitate română.

Procesul Rutenilor din Lemberg. Cu prilejul debaterii din 21 l. c. a procesului de înaltă tradare și spionaj contra agitatorilor rusofili au asistat și cinci deputați din Duma rusească. În decursul debaterii aceștia au înaintat spre acuzați strângându-le cu căldură mâna și sărutându-l pe preotul care era și el între cei acuzați. Cei cinci deputați au făcut o vizită consulului rusec depunându-și biletele de vizită la locotenenta statului. Rusofili au dat în cinstea acestora un foarte frumos și animat banchet.

Deputații ruși vor sta vre-o cinci zile în Lemberg.

În jurul atentatului din Fiume. Cu ocaziunea atentatului cu bombă din Fiume, poliția a arestat mai mulți indivizi suspecti, dintre cari unul, Belleli se zice că ar fi și recunoscut că el a aruncat bomba. După aceasta poliția a întrerupt cercetările, ceea ce a dat multora de bănuț. Ziarele italiene însă continuau cu acuzarea, că urzitorii atentatului ar fi chiar poliția, îndemnată de însuș guvernorul contele Wickenburg, pentru ca să-i discrediteze pe italieni și să compromită situația partidului naționalist.

O telegramă primită ieri noapte din Roma ne anunță, că la tribunalul din Ancona s'a prezentat muncitorul Giuseppe Scipione care sub jurământ a declarat că poliția din Fiume ar fi încercat să-l cumpere cu 5000 cor. pentru ca să pună la cale atentatul. Cu toate desmintirile oficialităților, astăzi știrea se confirmă. Populația italiană din Fiume demonstrează pe străzi, făcând manifestatii ostile în fața palatului guvernorului și oficialităților maghiare. Se așteaptă intervenția armată.

Logodna principelui Carol al României. Logodna principelui Carol cu o mare-ducesă rusă e viu discutată de presa din Germania și Austro-Ungaria. Între altele ziarul vienez „Die Zeit” publică următoarele:

„Căsătoria prințului Carol cu fiica țarului e susținută în special de prințesa Maria și probabil această nuntă se va face deoarece e aprobată și de cercurile rusești. Căsătoria aceasta are o deosebită importanță politică și ar fi hotărâtoare pentru relațiile României cu Rusia. Opinia publică românească va primi această căsătorie cu mare satisfacție, deoarece ea corespunde orgoliului național și trezește speranța de a ajunge înfăptuirea unei Români mari cu ajutorul Rusiei. Cercurile hotărâtoare însă se tem, că ea va împiedeca libertatea de ac-

țiune a României și nu poate fi adusă în concordanță cu interesele țării”.

Iar „Berliner Tageblatt” află dintr'o capitală europeană — afirmative din Petersburg — că prințul Carol al României nu se va logodi cu marea ducesă Olga ci cu Tațiana, fiica mai mică a țarului. Această căsătorie — spune ziarul amintit — are o deosebită importanță din punct de vedere politic, deoarece legăturile dintre România și Rusia vor fi mai amicale. Țarul, care acum câteva luni a făcut concesii Românilor basarabeni în privința limbei serviciului religios, are intenția să repare nedreptatea făcută, în 1878, luptătorilor dela Plevna — și în ziua căsătoriei va restitui României o parte din Basarabia, drept dotă marei-ducese Tațiana.”

Ungurii despre „Domnul Notar”. Ziarul „Magyarország” se ocupă într'un articol mai lung de piesa lui Octavian Goga „Domnul Notar”, criticând-o cu asprime pentru că „arată în culori negre și neadevărate situația Românilor din Ungaria, făcând lumea să creadă, că puterea de stat este în mâna jandarmilor”.

„Este trist și uimitor”, zice ziarul în chestiune, „că suntem descriși în așa culori, tocmai acolo unde interesele noastre sunt reprezentate de contele Czernin, ilustrul prieten al contelei Tisza.”

Este adevărat, că la alegerile de deputați domnește teroare, dar foarte bine să știe în România că această teroare este introdusă tocmai de partidul național al muncii, al cărui șef este contele Tisza”.

Înaintări în armata română. Ni se comunică din București: Au fost înaintați la gradul de general de brigadă dnii colonel Iliescu Dumitru, secretar general al ministerului de război, la vacanța care este la stat-majorul general al armatei.

Colonelul Cristescu Constantin dela statul major general al armatei, la vacanța care este la acelaș serviciu.

Au fost înaintați la gradul de colonel d-l locotenent-colonel Mironescu Gheorghe, comandantul regimentului 20 artilerie, la vacanța ce este ca comandant al aceluiași regiment.

La gradul de locotenent-colonel d. maior Teodorescu Alexandru, din reg. 2 artilerie „General de divizie Gh. Manu”, vacanța ce este în acelaș regiment.

Un nou aviator român. Nunucă Protopopescu, un distins pilot al „Ligei naționale aeriene” din România a efectuat Duminecă un frumos sbor deasupra Bucureștilor făcând interesante viragii pe un monoplan Blériot, 80 hp. cu două locuri, proprietatea d-sale.

D. Nunucă Protopopescu avea ca pasager pe d. Grigore Brezeanu. Sborul a început pe la orele 5 jum. seara, și a reușit în perfecție.

Teribilă dramă conjugală în Franța. O senzațională dramă de adulter s'a petrecut zilele trecute în satul Saint-Marcel-les-Chalon din Franța. Emil Pacaud în vârstă de 28 de ani, lucrător, econom, ordonat, se căsătorise cu o femeie cu moravuri îndoioase. Într'una din zilele trecute, Pacaud intrând în casă, găsi un bărbat în patul conjugal. O scenă teribilă avu loc atunci între cei doi soți; dar foarte șireată, femeia reuși să obție iertarea bărbatului naiv.

Emil Pacaud — care suferea de gelozie intermitentă — îi apucă a doua zi de un alt acces de gelozie și jură răsbunare. El cumpără un revolver și rugă pe femeia sa să binevoiască să-l întovărășească la o reprezentație de cinematograf, la Châlon.

Crezându-se iertată, femeia acceptă. După reprezentație către miezul nopții, soții îndreptându-se spre satul lor, deodată, în fața unui lac, bărbatul reproșă necredincioasei, conduita și moravurile sale lamentabile.

O ceartă isbucni atunci și Pacaud scoțând revolverul ucise pe femeie. Când îi văzu corpul întins la picioarele sale, Pacaud se aruncă în lac; pe urmă îndreptându-și revolverul la tâmplă, își trase un glonț și căzu în apă alături de cadavrul femeii sale.

D. Georges Lacour Calet membru al „Institutului Franței”, fost oaspetele României câteva zile, a ținut la sediul cercului „Le Foyer”

din Paris, o conferință: „La frații noștri Români Impresiile unui conferențiar”. D. Lacour-Cayet a povestit impresia ce i-a lăsat România și primirea caldă ce i s'a făcut d-sale, și tuturor Francezilor în România.

Conferința a fost prezidată de d. Paul Deschanel, un alt prieten și fost oaspete al României, președintele camerei franceze. A asistat și d. Al. Em. Lahovary cu întreg personalul legăției române.

Furt din muzeul Luvru din Paris. „Lokalanzeiger” află din Paris, că din muzeul Luvru a dispărut un papyrus lung de 22 metri. Prețiosul document istoric l'a adus savantul francez Cattani, din Egipt, în anul 1888.

Tristan Bernard despre votul femeilor. Eminentul scriitor francez a ținut o conferință zilele trecute la Paris, tratând despre votul femeilor. D. Tristan Bernard procedează prin deducțiuni, ca Socrate. Iată argumentarea sa: pentru ce există menaje rele? Pentru că atât bărbatul, cât și femeia, nu au primit aceiași educație. Avem deci interesul, în binele căsătoriei, să posedăm femei instruite. Atunci ele vor fi egalele noastre. Dacă femeile sunt egalele noastre prin muncă, prin datorie, ele trebuie să se bucure de asemenea de drepturile noastre și implicit, de dreptul de a vota.

Cum vom realiza această reformă?

Convertind pe bărbați? Nu. Convertind femeile, pe toate femeile la feminism. Ele sunt frivole, ele sunt perfide. Aceste sunt defectele sclavei, a declarat d. Tristan Bernard. Emancipate, ele vor avea alte arme decât grația și cochetăria.

D. Tristan Bernard a declarat întâi că e un convins feminist. Luați deci alte arme doamnelor, după consiliul conferențiarului parisiian; dar păstrați și pe cele vechi, căci și ele sunt bune la ceva.

Odiseea unui echipaj. Steamerul „Rochambeau”, al companiei generale transatlantice, venind din New-York, a adus pe bord pe căpitanul Ducos, comandantul corăbiei „La Tour d'Auvergne”, care a făcut naufragiu în Octomvrie 1912 în apropierea insulelor Palmerston. „La Tour d'Auvergne” care aparținea Societății noi de armamente, se găsea la 23 Octomvrie st. n. la 880 mile de Tabiti când fu luat de un curent atât de violent, că fu isbit și imobilizat de o stâncă. Timp de 14 zile echipajul rămăsese pe stâncă; nici o navă nu se arăta. A 15-a zi sosl un vas, dar comandantul lui nu primi pe bord decât 15 oameni din echipajul corăbiei naufragiate. Căpitanul Ducos refuză această propunere și a stat 98 de zile pe această insulă pustie, hrănindu-se echipajul cu nucii de coco și diverse buruani. A 98-a zi, a sosit un vas care i-a luat și apoi cu steamerul „Rochambeau” au fost aduși în Franța.

Situația economică în Bulgaria. Ca urmare a măsurilor luate în vederea consolidării situației economice a Bulgariei, banca națională bulgară a hotărât să acorde negustorilor și industriașilor bulgari, împrumuturi contra cesiunii bonurilor de rechizii până la o concurență de 80 la sută din totalul împrumutului care nu va trebui să fie sub 5000 franci. Banca va mai deschide 3 sucursale și 17 agenții în nouile teritorii anexate.

Chestia muntelui Athos înaintea dumei rusești. Se anunță din Petersburg: Duma discută interpelarea octombriștilor asupra procedurii guvernului în legătură cu suprimarea mișcărilor religioase în mănăstirea Athos. Interpelatorii

propun a se cere declarațiuni asupra procedurii diplomației care s'a amestecat în administrațiunea mănăstirii și a comis acte de violență în contra călugărilor sectari. În ce privește procederea autorităților din Odessa contra călugărilor dela Athos, octombriștul Kowalevsky relevă că muntele Athos este o colonie eclesastică rusă, așa zisă fortăreață eclesastică în Orient. Situațiunea călugărilor ruși în sf. Munte nu corăspunde de loc demnității statului rus și majestății bisericii orodoxe cum și cheltuielilor materiale ale Rusiei.

Duma a trimes afacerea în fața unei comisiuni care va raporta peste două săptămâni.

Psihologia unei atentatoare. Dna Caillaux a ucis pe Calmette, pentru că acesta ducea campanie în potriiva soțului ei. S'a dus la el, a scos revolverul, a tras — și și-a făcut singură dreptate, dacă dreptate a avut. Intrebarea cea mai de seamă este următoarea: dna Caillaux a făcut acest urât gest fără să-și dea socoteală, împinsă de furie și de patimă, sau în mod calm, judecând rece, a văzut că acest om trebuie suprimat și l'a ucis cum ai omori o fiară care altfel te-ar sfâșia peste puțin.

L'a ucis, scoasă din fire de pornirea dușmănoasă din campania ziarului „Figaro”, sau pentru că interesele îi dictau să facă acest gest și știa că jurații o vor achita?

Aceasta este intrebarea. Că o vor achita jurații nu începe îndoiială, mai cu seamă că există precedent.

Atunci a ucis, știind că va scăpa de pedeapsă! Asta n'ar fi tocmai frumos! Și morala ce se va trage din acest fapt, după ce jurații o vor pune în libertate, nu va fi tocmai sănătoasă. La articole de gazetă, gloanțe; la campanie prin presă, moartea!

Și după ce suprimi un om, achitarea! Pe dușman nu-l ucizi singur; îl omoară soția ta ca să se poată spune că a făcut-o din prea mare dragoste pentru tine, din pasiune. Și să știe că pasiunea emoționează din cale afară pe domni jurați.

Doamna Caillaux n'a făcut bine; nu numai atât; a comis o faptă mișelească atât în ceea ce privește asasinatul în sine, cât și în ceea ce privește.. lipsa de orice răspundere, achitarea care o așteaptă. Pentru că era atacat Caillaux, plângea criminala de azi; dar pentru că a fost ucis Calmette nu plânge nici o femeie?

Mehdi bey în comisia de control. Mehdi bey, guvernatorul orașului Durazzo, a fost numit ca reprezentant albanez membru în comisia internațională de control, în locul lui Mufid bey.

Lépine. Cunoscutul prefect al poliției din Paris e și membru în academia franceză, în secția științelor morale și politice, unde a candidat renumitul economist Paul Leroy Beaulieu.

Numele Lépine, decât care puține sunt mai populare la Paris, a figurat în public întâi la Belfort 1870, în fruntea unei liste a celor decorați pe câmpul de luptă cu medalia militară.

Născut la 1846 în Lyon, Louis Lépine a devenit avocat și a trecut în serviciul statului la administrație, întâi ca subprefect (1877) apoi prefect (1885) secretar general la prefectura poliției (1881) și 1891 iarăși prefect, iar în 1883 prefect al poliției Paris.

Activ și energic, reușește a restabili în calitate aceasta, relațiunile întrerupte între consiliul municipal din Paris și între prefectura poliției.

În 1897 numit guvernator general al Algeriei, inițiază aci proiecte mari de reforme și de acțiuni publice dar momentul nu e potrivit, Lépine se retrage. Reintors în Franța, e chemat în consiliu de stat, iar în Iunie 1899 e pus în frun-

tea prefecturii poliției și e mulțumit în acest serviciu de toate guvernele ce au urmat.

În acest timp în care a fost destul ani sgomotoși și agitați prin grave manifestări, parte patriotice, parte socialiste, a făcut mai mult decât se poate ști pentru siguranța publică și pentru apărarea republicii chiar.

Lépine e om mărunțel și sprinten, spirit pătrunzător și prudent, fire energică, nobil, binevoitor și totdeauna stăpânit de bun simț.

A zădărnicit numeroase atentate și comploturi îndreptate contra ordinii publice și chiar contra statului, totuși a rămas unul dintre cei mai simpatizați bărbați politici ai Franței.

Academia franceză l'a distins cu anul din premiile sale pentru operele de ajutorare ce a făcut pentru familiile funcționarilor și agenților prefecturii de poliție, iar apoi l'a ales ca membru în sânul ei.

Un frate mai mare a dlui Lépine e medic renumit, profesor la facultatea de medicină din Lyon autorul mai multor scrieri de specialitate.

Jocurile de război ale Rusiei. Din Petersburg se anunță: Ministrul de război împreună cu statul major a plecat la Kiew unde se aranjează jocuri de război în stil mare. La acestea vor lua parte corpurile de armată din guberniile de nord și vest.

Dușmanul se închipuie că ar fi la sud-ost (Germania, ori Austro-Ungaria) și armata rusească ar trebui să-l întâmpine respective să-l atace. În orice caz sunt manevre care dau mult de bănuț.

Amenințările unui ziar rusesc. Marele ziar „Novoie Vremia” din Petersburg publică în numărul de altăieri un articol care a făcut mare senzație în cercurile diplomatice. Ar colul vorbind de procesul Rutenilor din Maamureș și de atentatul dela Dobrițin, atrage atenția cercurilor politice maghiare să sfârșească cu inzultele la adresa Rusiei, și mai bine să aute prietenia Rușilor, deoarece Austria stă n preajma unor mari prefaceri și va fi rău de nghieri dacă în cele din urmă vor rămânea reuși și izolați...

În ce proporție sunt reprezentate naționalitățile în marina austro-ungară. Ziarul „Die Zeit” din Viena e informat că în 1 Octomvri se va urca și contingentul marinei de război al Austro-Ungariei cu 500 recruți.

Contingentul de recruți al marinei austro-ungare a fost în 1 Octomvrie 1913 6000 contingentul de pace al întregii marine de război a fost în 1913, 19,538 matrozi.

După naționalitate recruții orău prezentați în procente la marină în 1913: Germani 12.5; Croați 34.6; Italiani 14.7; Maghiari 20.8; Poloni 2.8; Sloveni 2.8; Ruteni 0.3; Români 1.6; Că 9.3; Slovaci 0.6. Analfabeți au fost dintre accia în procente: Germani 0.1, Croați 17.5, Italia 5.9, Maghiari 1.4. Slovaci 0.6 Români 3.5. Total analfabeți în marina de război sunt 7.3 procente.

„Miorița”. Duminecă seara la teneul din București distinsul profesor și plicist Th. Speranția a vorbit despre „Miorița” cunoscuta noastră poezie din popor. Conferențiarul a arătat că „Miorița” nu-i un cântec pular, ci un mit, o legendă transmisă nouă delegipteni și daci. Teza este un omor care e rec în diferite variante. D. Speranția compară „Miorița” noastră cu vechea legendă egipteană constată acelaș fond: un omor înăptuit deșis. Aceste legende sunt de mare folos, căci e au întotdeauna un adevăr istoric. Ca angie, confe-

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii și cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile, serviciu prompt. — La dorință în provincie trimitem mustre.

HI 1879

Roagă binevorul sprijin

Hirsch Antal

croitor omnesc

ARAD, Anassy-tér 22.

rențiarul constată că noi suntem — cel puțin după folklor — descendenți din Daci, deoarece o legendă ca „Miorita” și „Călușei” le moștenim dela ei.

Interesanta conferință a dlui Speranția a fost ascultată cu interes de public iar conferențiarul răsplătit cu aplauze.

Logodnă. Dsoara Mărioara Trailescu (Arad) și d. Valeriu Socol inginer montan (Körmöczbánya), — logodiți.

Cu această prilej tinerii au dăruit 20 cor. fondului ziaristilor români.

Felicitări!

Bugetul ministerului de lucrări publice din România a fost elaborat în principiu. Cheltuielile de administrație centrală a ministerului au fost fixate la 11.120.000 lei cu un spor de 500 mii lei asupra bugetului anului trecut. Cheltuielile C. F. R. se ridică la 78.500.000 lei cu un spor de 7.785.000 lei și cele ale căilor de comunicație pe apă și a porturilor la 21.600.000 lei cu un spor de 1.400.000.

Tot la acest loc mai amintim că consiliul român de miniștri a aprobat jurnalul prin care ministerul lucrărilor publice este autorizat să modifice proiectul de regulament privitor la călătoriile gratuite pe căile ferate, în ceea ce privește reprezentanții presei.

În urma acestei incuviințări, d. Dr. Anghelescu, ministrul lucrărilor publice, va supune M. Sale regelui spre semnare, decretul prin care se aprobă sus zisa modificare.

Furturi odioase. Ni se scrie din Ploiești: La biserica „Maica Precista” din Ploiești, după uzul vechilor datini și mai înainte de a se înflința cimitirul „Vișoara” se îngropau morții cari aparțineau acelei mahalele. Între mausoleurile și monumentele de acolo era și unul al unui general rus, mort într-o misiune specială când venise în România. Familia generalului a ridicat un monument celui mort, de bronz masiv, chiar în curtea bisericii „Maica Precista”. Acest monument era o frumusețe prin arhitectura lui de o neîntrecută artă cât mai ales prin valoarea bronzului și marmorei ce conținea.

Acum, câțva timp, — autoritățile vor afla de sigur data precisă, — acest monument, care era o adevărată podoabă, a dispărut cu desăvârșire, fără a i se putea da de urmă. Toate încercările în acest sens nu au dus la nici un rezultat.

Cu ocaziunea descinderii parchetului s'au făcut mai multe cercetări și s'au luat o mulțime de interogatorii persoanelor din oraș cari cunoșteau monumentul.

Sezizat de această afacere, parchetul de Prahova a făcut o minuțioasă descindere la mai multe persoane bănuite că ar fi vândut monumentul. Bănuiala că ele au fost vândute la București la început, certitudinea că ele au fost vândute sigur unei persoane din București în urmă, au făcut parchetul de Prahova să intervie la București pentru aflarea zisului monument și persoana la care se găsește.

La parchetul de Ilfov se urmează cu multă activitate cercetările pentru prinderea odioșilor criminali.

Societatea „Amiciția franco-română”. Ni se anunță din București: Un mare număr de admiratori ai Franței s'au întrunit Duminecă sub președinția dlui Al. D. Xenopol și au pus bazele unei societăți cu titlul de mai sus.

Următoarea comisiune va elabora proiectul de statut: dnii Al. D. Xenopol, Dr. Jean Cantacuzino, general Pillat, Dr. Hurmuzescu, prințul Basarab-Brâncoveanu, Dacosta, Șt. Sibleanu, Aurel Iliescu, Sc. Lahovary, M. Holan, Jean Ghica, Dr. Duma, Dr. Herescu, I. Oteteleșanu, inginer Păianu, Dr. Gustave Normand, C. Ștefănescu-Brăila, deputat C. Popovici, Jules Brun, P. Ciorăneanu, Ed. Tavernier, inginer Popovici, A. Boué, Leo Lévêque, Carol Korne.

Ca secretari au fost desemnați dnii Emil Nicolae, I. A. Candrea, Francisc Lebrun, H. Durand, Olimp Gr. Ioan.

Ca membru de onoare a fost proclamat excolența sa d. Blondel, ministrul Franței.

De asemenea au fost proclamați membri de onoare conferențiarilor francezi cari au venit printre noi, și anume dnii Jean Richepin, Lacour Gayet, André Lichtenberg, Raul Allier, André Tardieu, Stephane Lausanne.

D. Korne, aduce în numele „Asociațiunii la-

ține” adesiunea acestei societăți la scopul propus de „Amiciția franco-română”.

D-sa aduce un omagiu memoriei regretaților Louis Olivier și P. Chillot cari cei dintâi au căutat să înfăptuiască opera de azi.

D. A. Boué mulțamește dlui Korne și la rândul-i aduce omagii memoriei Românilor morți în accidentul dela Pielești.

D. Raul Allier, distinsul conferențiar dela Sorbona, într-o entusiastă cuvântare, arată dragostea pe care orice francez o are pentru România îndată ce i se oferă ocaziunea de a o cunoaște mai de aproape. Făgăduiește să dea tot concursul său de publicist operei urmărite.

Solemnitatea culturală din Berlin. Se anunță din Berlin: Alaltăieri, Duminecă, la amiazi a fost inaugurat cu solemnitate noul edificiu al academiei de știință și bibliotecă regală de față fiind împăratul Wilhelm, Cronprințul, principii moștenitori ai României, cancelarul imperiului, ministrii, corpul diplomatic președinții camerilor și autoritățile.

Împăratul a rostit o alocuțiune relevând că unită sollicitudinea arătată de strămoșii săi academiei și bibliotecii împăratul a citat cu admirație pe Leibnitz, frații Humboldt, Helmholtz, Mommsen și alte nume celebre în istoria Academiei. Să dea Dumnezeu, a zis împăratul, ca știința germană să nu fie lipsită nici odată de oameni conștienți de zicătoarea că litera omoară, iar spiritul dă viață. Fie ca întreaga muncă științifică din acest edificiu să fie o ușă largă de gravitate morală, de credincioasă îndeplinire a datoriei și de simplă pietate conform pildei suveranului a cărei zi de naștere o sărbătorim astăzi.

Au mai rostit cuvântări ministrul instrucțiunii, primul secretar al academiei, Diels, și directorul general al bibliotecii Harnack care și-a terminat cuvântarea strigând: Trăiască împăratul cunoscătorul și protectorul științelor, părintele mult iubit al patriei. (Ovațiuni).

Cu prilejul inaugurării, ministrul instrucțiunii a primit marea cruce a „Vulturului roșu”, d. Harnack un titlu de nobleță ereditar, iar arhitectul noului edificiu Ihne — titlul de excelență.

Principii moștenitori ai României la Berlin. În 21 l. c. sosind la Berlin principii moștenitori ai României au fost, împreună cu prințul Carol, oaspeții împăratului Wilhelm la un dejun familiar. Seara la curte a avut loc un prânz în cinstea principilor moștenitori ai României. Împăratul Wilhelm a dat brațul principesei României, principele Ferdinand conducea pe principesa moștenitoare a Germaniei, principele Carol pe principesa Augusta-Wilhelm, principele August Wilhelm pe principesa Eitel Frederic.

Printre invitați se aflau cancelarul imperiului d. Bethman Holweg, ministrul de externe von Jagow și ministrul României d. Beldiman.

Abdul Hamid pe moarte. După cum se anunță, exsultanul Abdul Hamid e pe moarte. Medicii au puțină speranță de scăpare.

Misionari devorați de canibali. Din Sidney se anunță că șase misionari de pe insula Mallikolo (Australia) au fost uciși și mâncați de Indigeni.

Răniți exploziei dela Dobrișin. După o lună dela atentatul din Dobrișin, dintre cei șapte răniți mai grav cinci au părăsit spitalul zilele acestea. Au mai rămas doi inși: capelanul Kriskó și candidatul de avocat David, cari de asemenea s'au vindecat de răni, dar le-a mai rămas durerea de ochi și urechi de care, după părerea medicilor, e puțină speranță să se vindece pe deplin.

Expediția lui Roosevelt. Din Newyork se anunță: Știri neliniștitoare sosesc aici despre expediția de studii a lui Roosevelt, care însoțit de fiul său, a pătruns până acum în cele mai necunoscute regiuni ale Braziliei.

„Newyorker Times” primește dela un membru al expediției următoarea telegramă: Ne-am pierdut la trecerea Amazonului tot echipajul. Împărtașiți-i soției mele știrea că viața mi-e în siguranță.” Roosevelt și fiul său fac expediția conduși de autochtoni și au pătruns în Brazilia centrală.

Un monument lui Calmette. Ziarului „Le Figaro” îi sosesc într-una însemnate sume de

bani pentru ridicarea unui monument lui Gaston Calmette.

Moartea amiralului Faravelli. Din Roma se anunță încetarea din viață a amiralului Faravelli comandantul suprem al flotei italiene în timpul războiului italo-turc.

Acțiunea de binefacere a țarevnei. Din Petersburg se anunță: Sub patronajul țarevnei Alexandra Feodowna s'a format un comitet pentru ajutorarea populației din sud-ostul Rusiei, adusă la săpă de lemn în urma furtunilor din 13 Martie c.

Țarevna a dăruit 50.000 ruble pentru a se împărți imediat locuitorilor amenințați de foamete.

D. Raoul Allier, profesor onorat la universitatea din Paris, întorcându-se din Constantinopol și Atena, s'a oprit pentru câteva zile la București și a primit invitarea de-a ținea două conferințe adresate publicului mare și în special tinerimii universitare.

Aceste conferințe au avut loc Vineri și Sâmbătă dela 6—7 la Ateneu.

În prima conferință d. Allier a tratat acest foarte interesant subiect: Pentru ce l-a scris Molière pe Tartuffe?

A doaua conferință poartă titlul: O criză actuală a umanității. D. Allier a insistat în special asupra anumitor evenimente de ordin spiritual în Indii, în China și Japonia.

Inundații. Din comuna Bușor (Bănat) ni se scrie: În urma iernei geroase, sămănăturile sub un strat gros de zăpadă au prosperat de minune și nutrim speranța, că după grele suferințe de 3 ani, vom avea o recoltă bogată în anul acesta.

Dar iată că nemiloasa soarte ne bântuie până în pânzele albe, căci în urma ploilor din săptămâna trecută, Duminecă în 9/22 Martie începând dela com. Sărăzani și Surduc, apele au inecat întreaga țarină Bușorului, încât numai casele — fiind pe deal — se mai vedeau — tot astfel țarina Jupaniului — Susani — Cliciova și Leucusești e acoperită de un ocean de apă. Astfel sămănăturile de primăvară ovăsul și orzul se întârzie, cele de toamnă sunt nimelțe, furtina metea ne amenință cu desăvârșire. Dacă nici de astădată nu se vor lua măsuri pentru regularea cursului apelor Sărăzul și Râul, comunele amintite până la Cutina de pe Valea Begei și a Serazului vor fi pentru totdeauna nimelțe. — V.

Examen de cvallificațiune preotească, s'a ținut în 8/21 Martie a. c. la care s'au supus 3 absolvenți de teol. dintre cari d. Gavril Iovan inv. în Săbolciu a prestat examenul cu succes.

Promoție. Sâmbătă în 21 l. c. a fost promovat la universitatea din Budapesta de doctor în dreptul canonic d. Vasile Rebream preot, originar din Sesarm. Felicitări!

Logodnă. Dsoara Melania Popoviciu din Leheeni și d. Gheorghe V. Popoviciu, cand. preot din Albești, logodiți. Felicitările noastre!

București-Silistra și îndărăt în aeroplan. Pe platoul Megidi-Tabia, lângă Silistra, în mijlocul careului regimentului 39, s'a oficiat ieri botezul aeroplanului sistem Bristol Silistra, pilotat de d. căpitan Beroniade.

Cu el sosise din București și aeroplanul Botoșani.

Ambii piloți și-au luat apoi sbrul spre București la orele 3 d. a.

Președintele Wilson — năcăjit. Woodrow Wilson, președintele statelor unite se crede foarte nenorocit. Prietenilor intimi se plânge că e un adevărat prizonier al Casei Albe. De când a fost ales președinte nu mai are zi tihnită, nu mai poate petrece o oră după chieful lui. Iată ce a spus unui ziarist:

— Cu politica mai merge, dar eticheta mă ucide. Nu merg cu plăcere în societate, deoarece acolo se ridică toți în picioare și la sosirea mea deodată se lasă seriozitatea peste oameni, deși mie-mi place veselie. Abia părăsesc domiciliul și un roi de detectivi secreți sunt în urma mea ca să-mi apere viața neamenințată de nimeni. Și astfel păzit de ei nu pot face multe lucruri cari mi-ar conveni de minune, însă după legile americane compromit demnitatea mea,

Dar într-o bună zi o să mă deghizez, ca să nu mă mai cunoască nimeni și să am cel puțin o zi tihnită. — Săracul, bietul președinte!

Immormântarea preotului Nicolai Cristea. Un suflet nobil, un suflet primitiv de tot ce e bun și frumos, astăzi, nu mai este între cei vii. După un morb greu de 7 săptămâni — spre durerea tuturor — acest nestor al preoției a închis ochii pentru totdeauna.

Immormântarea i s'a făcut Vineri în 7/20 Martie a. c. servind: protopopul Abrudului P. Popoviciu urmat de preoții P. Paul, I. Ursa, L. Giurca, V. Oțoiu, S. Nicola și Alex. Băieșan. După terminarea serviciului divin, care a decurs într'un mod demn și impunător, părintele protopop în predica sa scoțind în relief meritele repositului a stors lacrimi din ochii publicului adunat. În numele preoției a luat rămas bun dela repositul părintele Al. Băieșan, care a arătat în liniamente generale icoana sufletească a aceluia, care i-a fost unul dintre cei mai iubiți prieteni, îndrumător și povătuitor în viața pastorală. Părintele V. Oțoiu cu vocea sonoră a cântat versul usitat la immormântări, un vers bine alcătuit, care a făcut să roueze lacrimi ochii tuturor. Cântările funebre le-a executat corul bine disciplinat condus de învățătorul P. Duca din Zlagna.

La immormântare — deși era un timp posomorât fiind repositul iubit de toți, a luat parte un public ales și numeros. Pe sicriul repositului s'au depus mai multe cununi: dela familie, din partea băncii „Zlăgneana”, unde a funcționat ca prezident și director substituit al ei, din partea advocaților Dr. C. David și Dr. I. Pop și din partea altora. După inhumare inteligența a luat parte la masă — la pomeană — dată în școala frumoasă și nu de mult ridicată prin truda nespuse de mare a păr. Cristea; iar poporul s'a adunat la casele repositului.

Prin moartea mult regretatului preot Nicolai Cristea am pierdut pe unul dintre cei mai buni ai noștri.

Curățenia inimii, sinceritatea voinței și a niuzintelor, energie, modestie au format ființa părintelui Nicolai Cristea, fost preot în Valea Bulzului. Despre el cu drept cuvânt se poate zice: a murit un om cinstit, un om de omenie. În veci pomenirea lui! — Preotul Alex. Băieșan.

Gorki dat din nou în judecată. „Berliner Tageblatt” află din Petersburg, că procurorul general a dat ordin autorităților judecătorești să întenteze o nouă acțiune contra scriitorului rus Maxim Gorki pentru romanul Mama. Scriitorului Gorki i s'a mai intentat o acțiune pentru acest roman în 1908.

În cazul când tribunalul va pronunța o sentință condamnatore, Gorki va fi deportat în Siberia, ceea ce ar fi egal cu o condamnare la moarte, avându-se în vedere că Gorki suferă de tuberculoză.

Record aviativ. Din Berlin se anunță, că aviatorul Thelen a stabilit un nou record de înălțime, urcându-se cu trei pasageri la 3.750 metri.

Cazul căpitanului de marină Poljakov. Din Petersburg se anunță: Căpitanul din marină, Poljakov, care fusese arestat la Colonia, a plecat în garnizoana sa după ce a remis ministrului de marină un raport asupra aceluia incident.

Ministrul marinei a intervenit pe lângă cel de externe, rugându-l să ceară pedepsirea persoanelor vinovate de arestarea lui Poljakov.

Groznică nenorocire într-o mină. Din Serejaevo se anunță: În mina din Zenica, s'a întâmplat o explozie de grizu; cinci lucrători au mai rămas în mină și au fost probabil uciși; un lucrător e grav rănit.

Porc pur-sânge. În comitatul Bedford, din Anglia, d. Wingfield, se amuză transformând

câteva animale pe care le posedă, în animale de.. cursă.

Și cum un mare număr din aceste animale sunt exotice, spectacolul e amuzant: struții, zebrele, gazele merg în galop prin domeniile dela Bedford. Chiar porcii — simpli porci — se supun cu multă docilitate dresorului lor.

Prin urmare d. Wingfield va poseda porcul pur-sânge, zebra pur-sânge etc.

Un teatru feminin în București. Sâmbătă, 29 Martie v. la orele 9 seara se dă o mare reprezentare la teatrul „Comœdia” pentru înființarea teatrului „Domnița Caragea” la care nu se va juca decât piese scrise de femei. Se vor juca trei delicioase comedii originale ale eminenței scriitoare dra Adela Xenopol: „Pictorul Plăpămar”, „La Slănic” și „Cutia cu scrisori.”

Formarea guvernului italian. Se anunță din Roma: Ministerul a fost constituit după cum urmează: presidenția și internele, d. **Salandra**; externele, d. **di San Giuliano**; coloniile d. **Martini**; justiția, d. **Dari**; finanțele, d. **Rava**; tezaurul d. **Rubini**; marina d. **Millo**; instrucția, d. **Daneo**; lucrări publice, d. **Ciuffelli**, poștele d. **Riccio**. Ministrul de război nu a fost desemnat până acum.

„Domnul Notar” în editura „Flacărei”. Drama poetului **Octavian Goga** a cucerit întreg publicul bucureștean. Teatrul Național nu a mai avut de multă vreme săli atât de pline și mai ales atât de entuziaste, ca acum cu prilejul reprezentării „Domnului Notar”. A început să vie lume și de prin provincie. Toată presa și publicul în unanimitate au constatat, că drama d-lui Goga e mult superioară dramelor românești originale din ultimile stagioni, e chiar o capo-d'operă ce va rămâne, strălucind tot mai mult și având în același timp o înrăurire extraordinară de bună asupra spiritului de solidaritate națională a celor de aci. „Domnul Notar” a apărut în editura „Flăcărei”, cu îngrijire tipărită și ieftină. Exemplarul costă 2 lei. Se poate comanda și dela „Librăria Concordia” din Arad.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuiera scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)**

Al doilea an de viață sportivă.

Duminecă în 2/15 Martie s'a împlinit anul de când s'a pus viață în mișcarea sportivă prin antrenările începute pentru jocul de foot-ball. Ideile fundamentale ale cugetării sportive au fost înțelese așa de repede încât e o mare plăcere să se constate că dela **nimic** până la faza actuală a **sportului românesc** a trecut **numai un an.**

Ne aducem aminte cu mare plăcere de cuvintele dlui Goldiș când a spus că Aradul a avut în anul trecut trei evenimente de primă importanță: s'a deschis internatul de fete pe seama educației românești, instituindu-se monumentala zidire și eliberându-se graiul românesc din cătușele culturii străine... s'a cucerit stadionul pentru sporturi al unui club străin pe seama unei măsurări între două echipe românești: înaintea unui mare public românesc și s'a făcut intrare minunată teatrului românesc în edificiul teatral din Arad unde nu s'a crezut că se va juca vre-odată piese românești de actori români înaintea unei lumi de români.

Tot atâtea cuceriri de redate în lupta fără zăbavă pentru cultura națională.

Esenta educativă a tendințelor pentru o viață de sport este azi clară chiar și fără documentările lungi ale convingătorului. Necesitatea e patentă. Anul al doilea ce ne stă la ușă, cere dela noi să intrăm la detalii, să se pornească directiva dictată de împrejurările noastre speciale, centralizarea acțiunilor să fie începută, astfel ca pas de pas să se facă tot mai mult pentru tendințele supreme ale neamului românesc la cari se avântă toate acțiunile de fie-ce natură.

Anul al doilea, ce-l începem, fie primit cu același avânt tineresc care este atât de comun cu însași mișcarea noastră.

Dorim să avem viitor.

Viața noastră socială în dezvoltarea sa viitoare e în strânsă legătură cu dezvoltarea sportului nostru. Sportul ca activitate e o formă nouă de cultură, e o formă a epocii moderne. Cultura e o necesitate „sinequanon” a progresului și e o trebuință a tuturor națiunilor... Ea, în sensul ei intern, e aceeași pentru toți muritorii, însă în formele și stilurile ei de manifestare sunt caracterizate de firea, aptitudinile speciale și sufletul poporului aceluia la care se manifestează. Astfel și sportul e același pentru toate popoarele, însă forma în care se exprimă el e deosebită dela popor la popor... Același fenomen se observează aici ca și la un concurs artistic, unde mai mulți artiști prelucră aceeași idee în cele mai opuse forme și executări... Sportul ca formă și executare trebuie timbrat cu un caracter național, de sine stătător în marele mase concurente. Ca dezvoltare de nivel mondial noi, Românii numai astfel putem fi luți în considerare în marele concert al națiunilor.

Firea poporului român e predispusă pentru crearea unor forme și stiluri noi de sport. Forța fizică începe să se manifesteze — relativ destul de bine — în atletica grea... curajul nostru, ajuns legendar în luptele Habsburgilor, e un teren, care poate fi sondat cu favor în emulații de grupe. Istetimea firească e un ce pretins de toate ramurile de sport și dacă stăm să judecăm, în privința aceasta stăm în rândul celor dintâi... Progresele mari, cari se manifestează în încheierea continuă a Românilor în tot mai multe cluburi, sunt cele mai eclatante dovezi pentru faptul că sportul e o formă nouă a vieții sociale, de care formă, trebuie să se ocupe mai intensiv, cei ce stau la conducerea mișcărilor culturale.

Curios, că Asociațiunea singura instituție menită ca for superior în chestii de cultură, se mișcă greoi și aproape deloc în chestia sportivă. Asociația stă în centrul tuturor mișcărilor culturale prin oamenii impunători din direcțiunea sa și ea ar fi chemată să organizeze această formă nouă de dezvoltare... În centrele românești se formează club după club, casele române creează secții de sport și Asociațiunea încă nu vede în aceste începuturi o mișcare de care trebuie să se ocupe mai serios... Din faptul acesta nu e să se constate o întrelăsare, sau vr'o nepricepere în cauză, ci o supraîncărcare de acțiuni culturale. Oare nu ar găsi lăcașul căutat mișcarea sportivă în cadrele Asociațiunii, prin înțrarea oamenilor de competență?

În Anglia regele e de față la măsurările mai importante de sport... în Svedia gimnastica e ridicată la rangul de facultate, țarul a înființat un ministeriu de sport, toate țările au câte un moștenitor de tron, care stă în fruntea sportului. În România e „Federala societăților sportive” la noi, în Ardeal gruparea și sistemizarea sportului cade în sfera Asociațiunii fiind ea mica in-

Dr. BALÁZS EMIL
instituit pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

A. Câmpian.

stitucie care poate rezolvi această problemă însemnată înspre binele neamului nostru... Marii conducători dela această instituție: d-nii

nilor în trântă grecească. Concurența s'a făcut în cinci diviziuni luându-se în vedere greutatea combatanților. Dintre ai noștri au participat Virgil Salvan în diviziunea ușoară și Iuliu Ho-

o damă care dorește să-și păstreze „anonimitatea” a trimis Ligei 12,000 mărci.

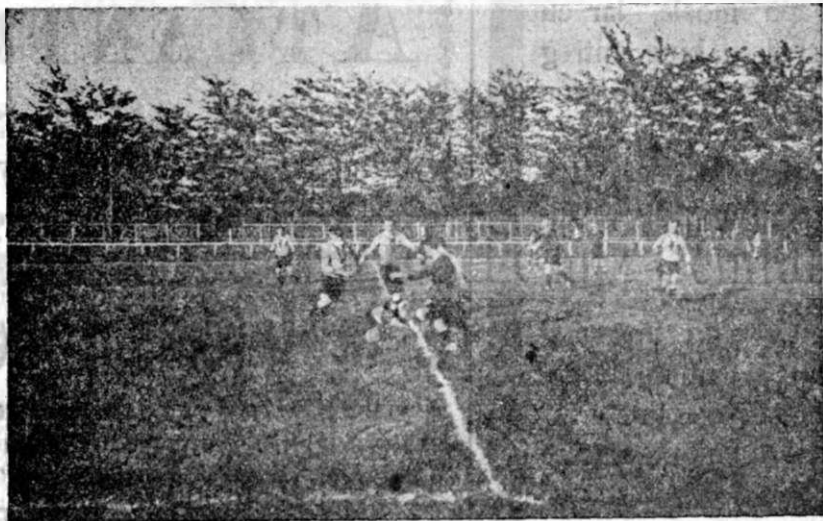
— Cele mai însemnate evenimente ale Engliterei sunt măsurările pentru Cupa de foot-

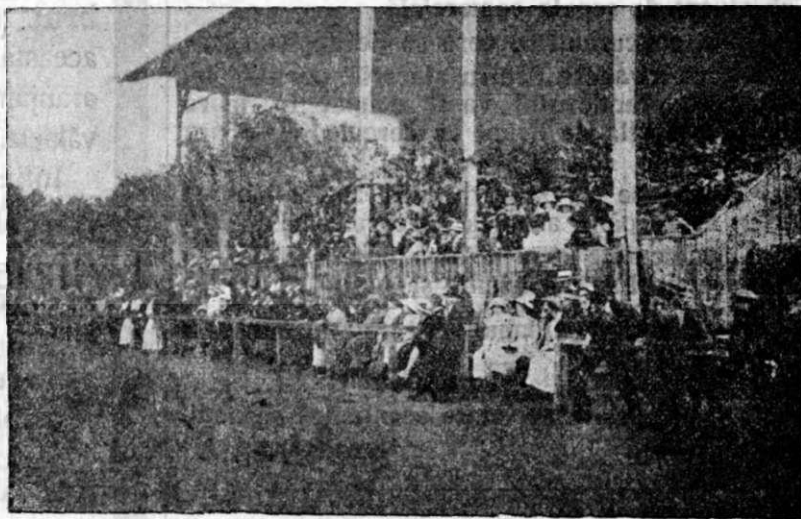
Sportivii români.

dor în diviziunea medie: amândoi universitari la Budapesta. În sala de întrecere s'a prezentat o mulțime de sportivi clujeni în frunte cu presidentul clubului de-acolo d. Dr. Ilie Dăianu. Asistența aceasta distinsă a avut ocaziunea să se delecteze la acelaș loc în învingerile lui Salvan și Hodor, unde primul nostru luptător V.

ball. Sâmbăta trecută s'au măsurat cele opt cluburi cari s'au clasat pentru lupta continuativă și astfel la patru stadioane au azistat 183,000 oameni plătind taxe de intrare în valoare de 190,000 coroane. Din aceste măsurări au rămas învingătoare patru echipe cari vor juca vestitele jocuri de Semi-final, va urma apoi deci-

Un moment interesant din joc. Echipa arădană pregătise o situațiune de lovitură înaintea porții albastre, dar acțiunea este desarmată și o nouă acțiune e în pregătire.

Publicul românesc dela măsurarea din Arad. Măsurarea s'a dat între clubul „Gloria” din Arad și „Petru Maior” Budapesta terminându-se cu învingerea arădanilor în raport de 3:0.

Ghibu, Goga și generosul Bârsan înțeleg bine însemnătatea acestei mișcări, iar când aceste talente vor lua pașii hotărâtori de organizare și sistemizare, în scurt timp sportul românesc va impune Europei întregi.

MĂESTRUL SEZONULUI DE TOAMNĂ.

Al. Câmpian.

Ziarele mondiale engleze aduc în fiecare zi de Luni în fruntea paginei „de sport, chipul de „erou” al zilei din măsurările țării ce se țin cu o zi mai înainte. În acest fel întreaga lume civilizată ajunge să cunoască pe amatorul Woodward sau Callender ori pe profesionistul Shea Lillitrop sau Fazakerley. Referadele lungi ale ziarelor devin vioe și lumea îi jubilează pe acești „eroi”, pe cum se jubilau mai înainte numai bărbații mari ai culturii.

În acest senz aducem azi chipul combatantului de mijloc al echipei „Petru Maior” Al. Câmpian, atribuindu-i o chemare aproape îndelinită deja, de-a fi ridicat prin priceperea lui individuală, echipa noastră la gradul de însemnată și combinativitate. Măsurările noastre din toamna trecută sunt, pentru pricepător, tot atât de surprinderi,.... învingerile ajunse, tot atâtea supraproducțiuni. Iar sportsmannul rece, sând lângă linia de var în stadion își va face observația: „Vezi, ce mult face un om nou chiar și din o echipă abea de un an”.

Lumea noastră care ne va vedea jucând de azi înainte, va vedea, că Al. Câmpian este astfel cum îl desemnăm noi azi.

Salvan învingător.

Dumineca trecută s'a ținut întrecerea cluje-

Șteflea și-a câștigat, înainte cu doi ani, șampionatul (titlul de maestru) pentru concurența universitarilor. din întreagă țara.

Salvan a trântit trei rivali, pe toți în câteva minute, câștigând astfel premiul prim al concurenței, iar Hodor a ajuns să fie plasat prin două învingeri. Ceilalți participanți (vre-o 20) au fost toți unguri veniți din Budapesta, Cluj și alte orașe.

E de amintit că Salvan e novice în sportul de trântă, fiind el valoare de prima clasă în sportul boxului, dar forța lui covârșitoare îi asigură și la sporturile de trântă acelaș viitor. Învingerile acestea au animat în mod deosebit pe universitarii noștri clujeni.

MULTE ȘI MĂRUNTE.

— O revistă pentru sport din Budapesta primește următoarea veste din Cluj: „Românii au înființat în Cluj un club nou în care poate fi membru fie-cine fără considerare de naționalitate. Clubul va avea viitor frumos deoarece deja de pe-acum are o avere de opt mii coroane. Înființatorul acestui club este Iuliu Vașca, un membru al clubului „KEAC”. Această informație ne pare eronată, deoarece se știe că în Cluj s'a înființat un alt club care este numai românesc.

— Dr. A. Krup, unul dintre șefii fabricii de tunuri, a donat pe seama olimpiadei din Berlin (1916) 25,000 mărci. Tot în acest scop colecta națională a rezultat 1,260,000 mărci. Statul a ridicat stadionul monumental în valoare de 3 milioane și jumătate... și nu se poate uita că

siva pentru cea mai ilustră trofee sportivă a lumii.

— Antrenările pentru foot-ball ale echipei „Petru Maior” se încep Miercuri pe tercul clubului Heinrich, obținându-se la acest teren condițiuni mai favorabile ca și la stadionul BEAC unde s'au făcut antrenările în anul trecut.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 24 Martie.

Grâu pe Aprilie	12.58
Grâu pe Maiu	12.48
Grâu pe Octomvrie	11.25
Secară pe Aprilie	9.70
Secară pe Octomvrie	8.60
Ovăș pe Aprilie	7.52
Ovăș pe Octomvrie	7.72
Porumb pe Maiu	6.72

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Oprea Greavu, Székásveresegyháza. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

UN TÂNĂR ROMÂN,

de religiunea gr. ort. română, în etate de 26 ani, necăsătorit, și liber dela militie, cu atestate foarte bune, care pricepe bine atât la conducerea moșii, cât și la contabilitate, dorește a se aplica ca administrator, la oarecare moșie din România.

Informații se pot cere dela subscribul:

TEODOR SIMON.
Magyarcsanád
(Csanád-megye)
Ungaria

(Mi 1925—6)

Caut

UN SCRITOR

cu ceva praxă de notar.

N. Comaniciu, notar

Guraráului (Guráró, u. p. Orlát, cott. Szeben).
Co 1971

La Institutul nostru află aplicare momentană

un practicant

absolvent de școala comercială.

Dela concurenți se cere să fie deplin sănătoși și cu atragere pentru afacerile comerciale, deoarece practicantul va fi ocupat în mare parte la secția de negoț cu cereale și moara artificială.

Salariul se va staveri după aptitudinea și practica de până acum a concurentului.

Documentele pentru dovedirea calificăției și a practicei se pot trimite și în copie.

Hunedoara (Vajdahunyad) 18 Martie 1914.

„AGRICOLA”,
societate economică pe acții.
Hunedoara.

(A 1966—3)

Uleiu de sămânță de curcubetă (dovleac) curată pentru masă. La dorință se trimite muștră.

Lengyel Sándor és Társa

(Le 1969)

Pankota.

VÂNZARE DE LEMNE.

În ziua de 11 Febr. n. a. c. am publicat o licitație publică al cărei rezultat însă nu l'am acceptat, pentru vinderea lemnelor deplin coapte din pădurea numită „Ivanita” din hotarul comunei Feltót din comit. Aradului, proprietatea printesei Maria Iosif Sulkowski, în extindere de 770 jug. cat.

În consecință public o nouă licitație pe ziua de 21 Aprilie n. 1914 la ora 12 la amiază. Ofertele să mi-se trimeată mie la Pankota, comit. Arad, până la datul de mai sus. Pentru depunerea vadiului de 10% în bani gata sau hârtii de valoare, desemnez institutul „Aradmegyei Takarékpénztár Részvénytársaság”, iar libelul de depunere mi-se va trimite mie. În decurs de 48 ore cei ce au depus vadiul vor fi avizați despre rezultatul licitației. Amănunte dă biroul tutorial din Arad, Str. Salacz nr. 6.

Arad, 20 Martie n. 1914.

Dr. Kráitz Lajos, curatorul propr.
(Lu 1970—1)

Bântue

înfricoșat

ciuma de porci

în întreagă țara se zecimează turmele. Publicul se plânge, că e puțină carne de porc și că e scumpă. Dar situația va fi mult mai rea dacă economii nu se vor îngriji de desinfectarea cotețelor de porci, fiindcă numai printr'o desinfectare radicală se poate opri răspândirea mai departe a ciumei. Desinfectarea cotețelor e un lucru foarte simplu și ieftin.

Disolvați 3 klgr. de lysoform brut în 100 l. apă moale, iar cu această soluție spălați bine întreg aranjamentul cotețelor și clățiți bine vălaele.

Între toate desinfecțiile lysoformul brut e cel mai sigur, încercat, rentabil, ieftin, nu e otrăvitor și de aceea oricine poate umbla cu el. E important că n'are miros și astfel e mult mai plăcut decât nesuferibilul carbol, sau creolin.

Porcii nu numai suferă cu plăcere desinfectarea cu lysoform brut, ci deadreptul le place așa că la numeroase îngrășătoare zilnic adăoga 1/2 dosă de lysoform brut în lături și astfel obțin rezultate excelente, fiindcă prin desinfectarea intestinelor porcii sunt scutiți de boală. Atestat în această privință trimitem cu plăcere celor ce se interesează.

Desinfecții nu numai cotețele inficiate, ci și pe cele neinficiate, fiindcă numai în acest mod le puteți feri de inficiare prin ciumă.

Cine a făcut o singură încercare cu lysoform, acela îl va întrebuința în mod permanent. Lysoformul e răspândit azi în întreagă lumea.

Prețurile lysoformului brut: o cană de 2 1/2 klgr. 6 cor., o cană de 4 1/2 klgr. 10 cor., o cană de 10 klgr. 20 cor., o cană de 25 klgr. 47 cor., pachetarea gratuită, expediată dela Budapesta. Ke 1769

Dr. Keleti és Murányi
fabrică chimică UJPEST.

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de totfelul de preparate farmacologice și cosmetice din țară și străinătate.

CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru peiele crispată aspră și pentru inflamațiuni de peiele de orice natură. — Tubul costă cor. 2-10 și 1-20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva petelor și pisturelor de pe față cor. 1-60
La aceasta săpun cor. —70 fil.

PETROSOL fluid împotriva auzării picioarelor efect sigur, prețul cor. 1-20
(E 1950)

Bătăturile,

scortocenia pielei, urciilor de pe mână și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCHE, farmacia la „CORONĂ” în Győr.

S'a ieftinit cafeaua

ATLANTICA

IMPORT DE CAFEĂ ȘI TEA

ARAD, bulev. Andrássy nr. 20.

(A 1937)

E în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

Aparate frigorifere sistem

Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare gheței, prin dioxid de sulfur fără apă. Răcirea laptelui cu foarte puțină consumare de apă, aranjament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

Se 1786

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influențează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50

” ” ” mici K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

IN ATENȚIUNEA VITICULTORILOR!

CSABA LAJOS, FAUR ȘI MAESTRU DE TRĂSURI
SEGHEdin (Szeged), Püspök utca nr. 6.

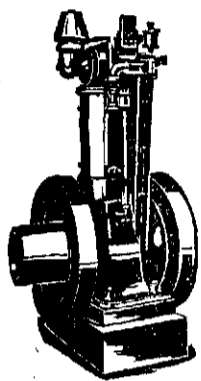
Oferă excelentele pluguri pentru îngroparea viței de vie, invenție proprie, indispensabile în economie deoarece are următoarele avantaje:

1. În fiecare an întoarce pământul.
2. Îngroapă sămânța în afunzimea pământului.
3. La zi 2 oameni și 2 cai pot acoperi 6—8 jugăre.
4. E potrivit pentru orice lățime de drum, fiindcă poate fi regulat oriunde precum și afunzimea poate fi regulată

(Cs 1462)

Prima încercare va convinge pe oricine. Preț curent gratis.

Szegő Ferencz

és Társa

gépkereskedelmi vállalata

BUDAPEST,

V. Szabadság-tér 17.

(Tözsdepalota).

Agencia principală în Ungaria a fabricii de motoare sistem „Teco” a firmei Tobler et Co. din Berlin. Motor cu benzină, excelent cu patru pâcle fără ventil.

Cele mai noi stabilimente de motoare pentru absorbirea gazurilor și motoare-Diesel.

Garanta cea mai mare. Condițiuni favorabile de plată. Cereți catalog. Se 1822

INGINER

CAROL GRÄEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni

Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru luminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate,

Magazin permanent de toffelul de lampe electrice și material de instalațiuni.

Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

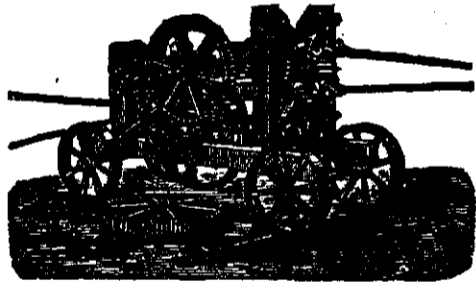
Plătiri în rate! Ca 1849 Condițiuni favorabile de plătire!

Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani.

Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Ha 1877

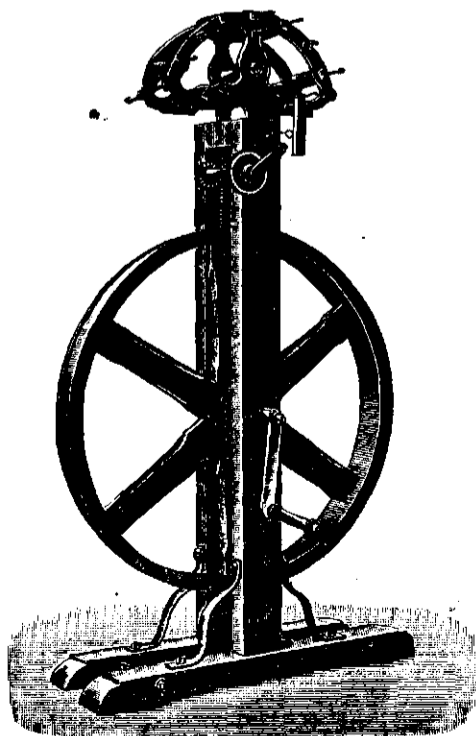

Mașini funării și unelte ca specialitate de pentru funării ani îndelungați se execută solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK

APATIN. UNGARIA.

Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

„REMEK”

mașină brevetată combinată pentru

curățitul și măcinatul cerealelor.

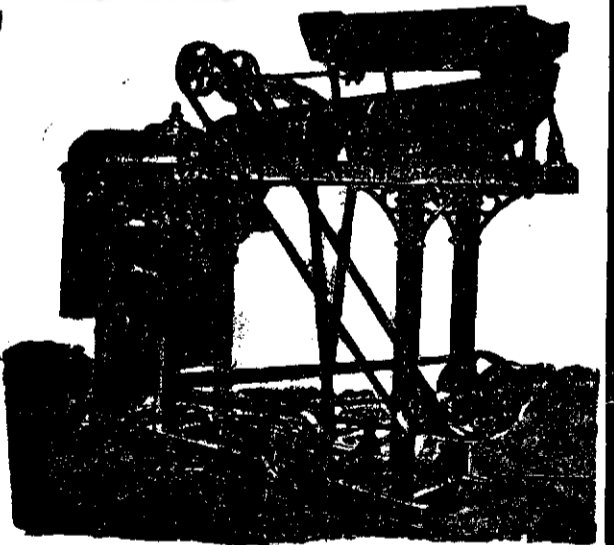
Cea mai perfectă mașină de curățit, care să nu lipsească nici unei mori :: de vamă. ::

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

turnătorie de fier, fabrică de mașini și construcție de mori,

SÄTMAR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018.

Pi 891—90

Nagy és Délczeg

PIETRAR

BISTRITA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra

magazinului de pietre mormântale și atelierului de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc — Execută toffelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și așirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firma să n'o confundați cu alte firme similare.

Na 1347

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne,
mărituri de fotografii familiare, grupuri
și tablouri după orice fotografie veche,
cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți
poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan
pe pietri monumentale, după orice
fotografie. F1 1845

— Comandele din provincie se execută prompt și conștiințos. —

Léber Gyula

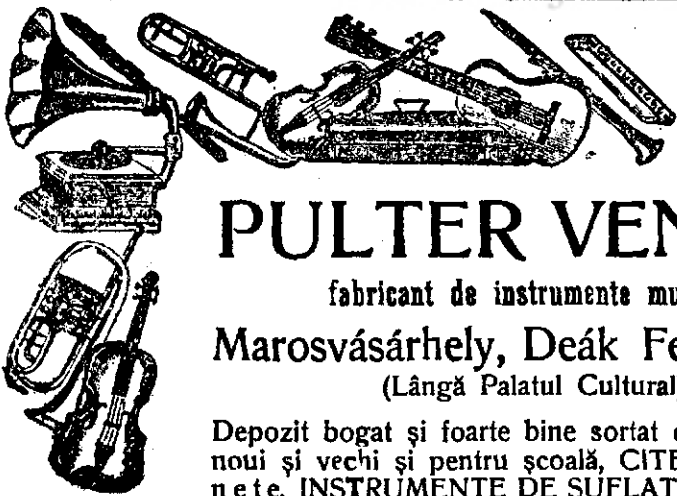
prima fabrică ardeleană de matrațe,
de sârmă, de stofă, de sârmă pentru
garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de
sârmă, garduri și
porți de gală pen-
tru grădini, păduri,
vii, morminte etc.,
sârmă pentru gar-
duri la curtea de
galițe, matrațe de
sârmă cu prețuri
convenabile, deja
dela 30 fil. în sus.
Prețurent ilustrat
cu provocare la
ziarul acesta se tri-
mite gratis și franco.

NOUĂ
prăvălie de
instrumente
muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.
(Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI
noui și vechi și pentru școală, CITERĂ și clari-
nete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice
și părți de instrumente etc. etc. GRAMOFOANE și PLĂCI în
asortiment bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe
lângă garanția. — Reparaturile se execută prompt și conștiințos.

(Pu 1847)

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent
e în general cunoscut, se pregătește în trei tărîmi.

No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80

No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—

No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—

»Babysoap« Hüfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fașia de pe
cutie și pe capacul cutiei iscălitura »H Ö F E R«.

Săpun Höfer à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate far-
maciile din țară și străinătate și dela:

Zentral- **HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III.
Versendungsdepot Ungargasse 14.

(E 1968—50)

Aduc la cunoștința

on. mușterii că

întreg asortimentul de

ghete Kobrak

le vând cu prețuri sub prețul de fabrică.

Priviți prețurile ieftine din galantare!!

FIȚI ATENȚI LA FIRMĂ!

Lányi Marcell

magazin de ghete

Arad, Str. Atzél Péter 1.

(La 1965—10)

Spiritul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat
contra durerilor provenite din poda-
gră, ischias, reumă și toffelul de ră-
celi. — După câteva frecări durerile
membrelor suferinde încetează defi-
nitiv. Are efect sigur și la boale
învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la cul-
care locurile suferinde să se frece
îndelung cu puțin spirit de reumă.
După frecare partea suferindă să se
învăluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

Sa 572

TELEFON 387.

TELEFON 387.

BRAUN N. ANTAL

ARAD, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

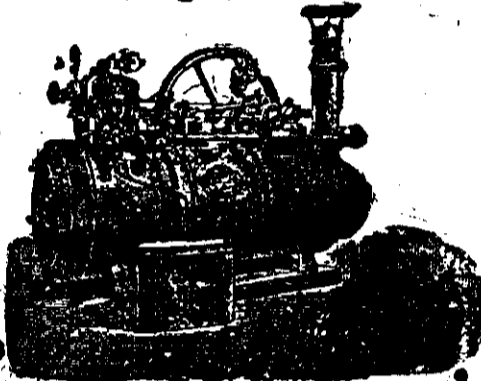
Recomandă depozitul său bogat asortat cu
văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra *varului* de prima calitate, *ciment, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de cement pentru pavaj.* — Productele fabricii sale de ghips din Baia de Criș le ține acum în depozit desfășându-le cu prețuri foarte ieftine. —
Cere sprijinul On. public.

(Ba 1914-10) Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atenția on. proprietari de mașini de treierat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și provăzut cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de făurărie de cazane,

se găsește în plăcuta poziție de a executa cu specialitate și grabnic orice lucrare în această branșă, execută case pentru bani și repară pereți de țevi precum și execută țevi de cazane, locomobile, și rafinări de locomobile.

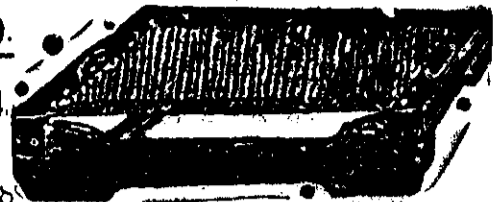
Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheful meu la fața locului. **Execuție excelentă. Prețuri moderate.**

Po 1460 Se primesc doi învățeci.

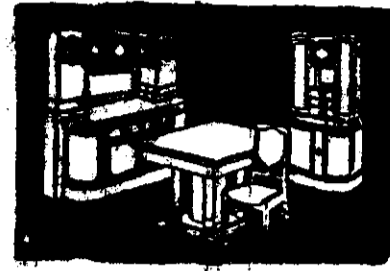
LAHNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1884.

La 118

Fabrică și depozit de mobile
atelier de ornamente și tapi-
serie, fabrică de *matase de*
sirmă galvanizată, antepână
:: de pompe funebre. ::

Fabrică de mobilă, Nagyenyed

CZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instala-
țiuni de electricitate și gaz lă-
cătușer și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de lăcătușerie, și anume: țerării pentru clădiri, gar-
duri pentru monumente, vetre de fer, uși de fer,
rolete de fer pentru prăvălii, mașini de cusut,
mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone
și instalațiuni electrice, stră-
formări de mașini cu aburi
și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și
accesorii, precum și garnituri de îmblătit.
Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai ex-
celente dintre toate fabricațiile
de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Cine voește să cumpere

INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode,
elegante și durabile acela să cumpere cu
încredere dela

IOAN VUIA, Sătmár

(SZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keregetes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cio-
boate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte
moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execu-
țiunii dragălaşe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul
de ghete și cioboate după măsură.

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motică pentru zidiri și mobile

DEJ — (DEÉS) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

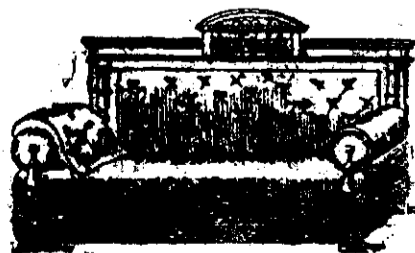

Magazin de mobile pentru prân-
zitoare, dormitoare și saloane,
icoane oglinzi, covoare și ...

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice
lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate,
din material excelent și uscat.

KOHN HENRIK tapetier și decorațor

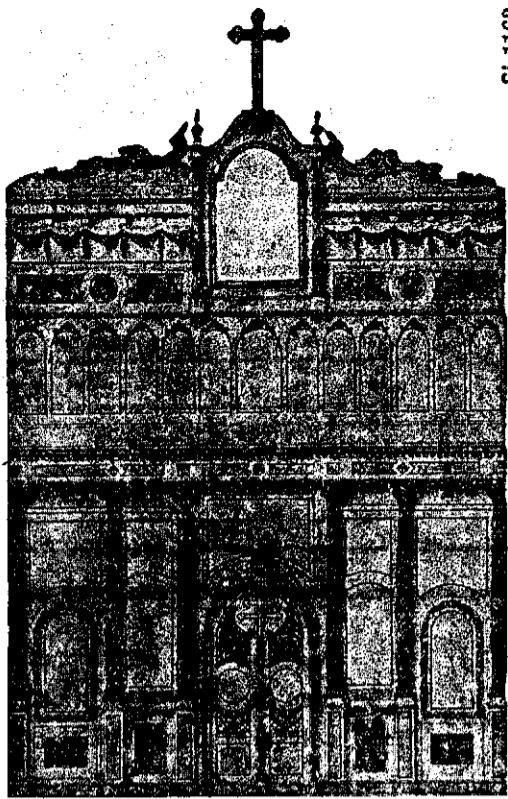
Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) str. Bonnac 12.

Ko 1565

Execuție excelentă. — Serviciu prompt. — Prețuri ieftine.

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC
PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

Si 1168

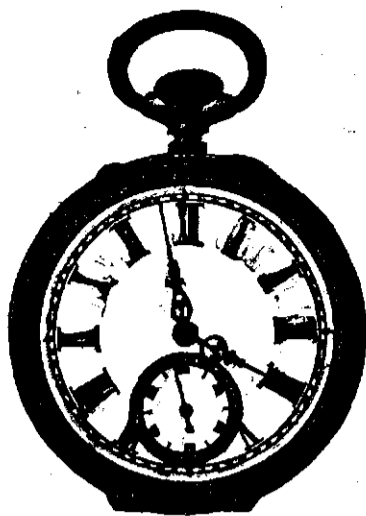
Execută: iconostase, sculpturi, construcții de altare, auriere și pictură; aranjări noi de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațiuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, auriere și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plătiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala mea proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

Budapesta, Kőbányai-ut nr. 53.

Ba 1465

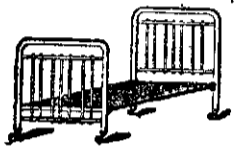
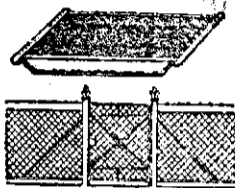
Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cedî
„ anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Lo 1787

Lörincz urmașul **Petru**
lui

cumpănar, lăcătuș pentru clădiri și pentru lucrări de artă, maestru de mobile de fier, de aramă și matrațe de sârmă

CLUJ (Kolozsvár) Hosszu-utca nrul 26.

Execută cele mai precise cumpene zecimale, centimale, cântare cu pod și balanță, apoi mobile de fer și de aramă.

Oferă matrațe de sârmă cu cadru de lemn executate în atelierul propriu în orice mărime.

Primește spre executare totfelul de lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai convenabile.

Telefon interurban 604.

Telefon interurban 604.

Agentura

principală exclusivă a renumitei fabrici de motoare R. H. LISZTER & Co. Ges. M. B. H. London (Anglia).

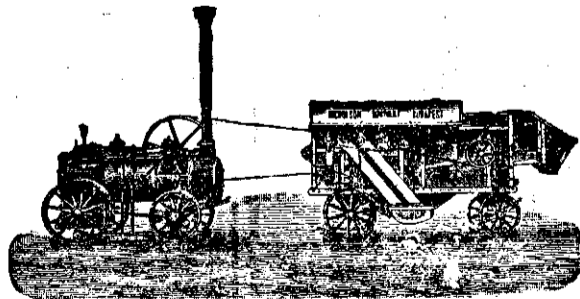
Cele mai noi motoare de benzină, absorbitoare de gaz și motoare cu ulei brut.

Garanță deplină.
Consumație puțină de benzină.

Mannare simplă.
Durabilitate extraordinară.

Fără perturbări în lucrare.

GARANȚĂ
deplină p. imblătit
și pentru puterea
de lucrare.

pe su
puțin **CONDIȚII**
artvorabile de plă-
ie (pe mai mulți
ani).

Schimb de motoare și batoze uzate.

FRĂȚII BURZA

cea mai mare firmă românească,
magazin de motoare, mașini de imblătit
și totfelul de mașini agricole.

A R A D, Piața Boros Béni Nr. 1. (Casa pop rie).

Celor interesați le servește
cu explicații și prospecte.

În scopul de a lega afaceri merge în per-
soană pe cheltuiala proprie la fața locului.

Cereți gratis marel preț-curent ilustrat.

Mare magazin de vehicule și mașini de imblătit cu aburi.